

Влада Републике Србије

**ИЗВЕШТАЈ О МЕЂУНАРОДНОЈ ПОМОЋИ
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
У 2005. ГОДИНИ**

**Министарство за економске односе са иностранством
Београд, март 2006.**

САДРЖАЈ:

1. Преглед	2
2. Значајни реформски помаци у 2005. години	4
2.1. Економска ситуација у 2005. години	4
2.2. Процес европских интеграција	7
2.3. Приступање Светској трговинској организацији	8
2.4. Сарадња са међународним финансијским институцијама	8
2.5. Односи у региону	9
3. Ниво међународне помоћи	9
4. Структура међународне помоћи	11
4.1. Однос реализације хуманитарне и развојне помоћи	12
4.2. Реализација концесионалних кредита	14
4.3. Техничка помоћ	15
4.4. Макрофинансијска помоћ	16
5. Преглед међународне помоћи по секторима	17
6. Механизми успешне координације међународне помоћи	22
6.1. Међусекторска радна група за координацију хуманитарне и развојне помоћи	23
6.2. Континуиран дијалог са донаторском заједницом	23
6.3. Међусекторски стратешки оквир као основа координације међународне помоћи	24
6.4. ИСДАКОН информациони систем	25
6.5. Унапређење капацитета за управљање међународном помоћи	26
7. Хармонизација и усклађивање донаторске помоћи	27
8. Подизање капацитета за управљање програмима ЕУ	30
9. Пројекти подршке јачању капацитета и унапређењу процеса координације и реализације међународне помоћи	33
10. Значајне међународне активности Министарства за економске односе са иностранством на пољу координације и реализације међународне помоћи током 2005. године	35
11. Развој сарадње са донаторима	36
12. Међународна помоћ - будуће активности и тенденције	36
13. Анекси	
Анекс 1. Укупно реализована средства по развојним партнерима у 2005. години	40
Анекс 2. Расподела укупних реализованих средстава међународне помоћи по секторима у 2005. години	40
Анекс 3. Преглед реализације међународне помоћи по развојним партнерима за 2005. годину	41

1. Преглед

Министарство за економске односе са иностранством Републике Србије (у даљем тексту: Министарство), према Закону о министарствима, надлежно је за координацију активности у области планирања, обезбеђивања и коришћења донација и других облика развојне помоћи из иностранства, која се спроводи у оквиру Сектора за донације и развојну помоћ.

Извештавање и информисање донатора о постојећим активностима има за циљ координацију и хармонизацију донатора, како би се створила јака заједничка подршка процесима реформи и европских интеграција. Министарство/ Сектор за донације и развојну помоћ припрема редовне извештаје о стању међународне помоћи у Републици Србији, који се донаторској заједници представљају на редовним донаторским састанцима, док су широј јавности доступни на интернет презентацији Министарства.

Извештај даје преглед нивоа и структуре међународне помоћи и активности Сектора за донације и развојну помоћ током 2005. године на координацији међународне помоћи, указује на проблеме с којима се Сектор суочава у спровођењу својих активности, као и на будуће тенденције и активности Сектора, усмерене ка што успешнијем управљању програмима ЕУ. Обим реализације међународне помоћи представљен је у следећој табели:

Табела 1. Преглед реализације међународне помоћи по годинама, у милионима евра¹

2000	2001	2002	2003	2004	2005
166,88	836,57	776,53	645,07	427,97	652,29

Висок ниво реализоване помоћи у 2005. години директна је последица убрзања реформи као и завршетка многих пројеката из претходних година. У наредном периоду, Србија очекује даљу донаторску подршку планираним реформама, како би се створили предуслови за одржив економски раст и прилив директних страних инвестиција. Потребно је одржати релативно висок ниво развојне помоћи Републици Србији до 2010/2011. године, имајући у виду развојне потребе, као и реформе које треба да се спроведу. Стога се процењује да би даље брзо опадање овог вида екстерног финансирања могло проузроковати врло негативне последице по даље спровођење реформи. Висина буџетских средстава још је недовољна за финансирање свих потреба буџетских корисника, тако да су средства добијена кроз развојну помоћ страних донатора неопходна како би се кључна фаза процеса транзиције успешно пребродила до 2010/2011. године, када се очекује излазак земље из најкритичнијег периода транзиције и отплате консолидованих дугова. Јачање капацитета и реформа државне управе има и даље висок приоритет у реформама. Врло су уочљиве слабости и недовољна способност државних институција да дефинишу стратешке планове и приоритетне потребе

¹ Подаци који се налазе у бази података ИСДАКОН унети су на основу података добијених од представника донаторске заједнице и крајњих корисника донација

сектора, као и да припреме предлоге пројеката у складу за захтевима донатора. Ови проблеми, ако се не предузму одговарајуће акције, биће најизразитији у 2007. години када отпочиње коришћење средстава из Претприступног инструмента (нов финансијски инструмент ЕУ), који истовремено подразумева и увођење новог система управљања помоћи ЕУ, тј. децентрализованог система управљања- ДИС. Како ће у овом процесу кључну улогу имати Владине институције, уместо до сада присутне Европске агенције за реконструкцију, неопходна је снажна донаторска подршка за образовање кадрова, изградњу институција, јачање програмских функција ресорних министарстава и Владе у целини. Такође, потребно је обезбедити повећање броја запослених у институцијама које настају или се реформишу у процесу интеграција у ЕУ.

Министарство ће покренути иницијативу израде Плана активности на хармонизацији донаторске помоћи у 2006. години, чиме ће се дефинисати приоритетни циљеви хармонизације и активности за остваривање тих циљева, а у склопу спровођења Париске декларације о ефективности помоћи.

Министарство је иницирало израду документа који би на основу већ постојећих релевантних стратегија (Стратегија Републике Србије за приступање ЕУ, Стратегија за смањење сиромаштва, као и документ Србија у покрету- три године касније) дефинисао међусекторске и секторске приоритете. Основни циљ овог документа, који ће бити завршен средином 2006. године, је да процени потребе за међународном финансијском подршком у наредном трогодишњем периоду, како би се обезбедило несметано спровођење реформских планова. Документ ће бити коришћен као инструмент за усклађивање донаторских активности и програма са националним приоритетима, као и основа за интегрисано планирање екстерних и интерних извора финансирања.

Министарство је, у оквиру Сектора за донације и развојну помоћ, формирало нови Одсек за управљање програмима, који активно учествује у пројектима прекограничне, транснационалне и међурегионалне сарадње - Суседски програми, са циљем што квалитетнијег и бржег оспособљавања локалног нивоа за руковођење пројектима и фондовима ЕУ.

Основана је и Међусекторска радна група за координацију хуманитарне и развојне помоћи, као оперативно тело Владе, са циљем да се обезбеди оперативна, хоризонтална секторска координација свих активности које се односе на планирање, обезбеђивање и реализацију донација и развојне помоћи на секторском и међусекторском нивоу.

Од 1. јануара 2006. године, ИСДАКОН информациони систем, који региструје све донације и развојну помоћ упућену Републици Србији, и генерише бројне анализе и извештаје о међународној помоћи, добио је нову интернет адресу: www.europa.sr.gov.yu.

2. Значајни реформски помаци у 2005. години

Неки од најзначајнијих резултата транзиције у Србији, у 2005. години, су следећи:

- Започети су преговори са Европском унијом о стабилизацији и придруживању,
- Приватизација је настављена појачаним интензитетом и припремом великих јавних предузећа за приватизацију,
- Настављена је успешна приватизација банака и даља реформа финансијског система,
- Настављена је интензивна законодавна активност (усвојено је 208 нових закона),
- Уведен је порез на додату вредност,
- Србија је у 2005. години од стране Светске банке и Европске банке за обнову и развој проглашена најбржим реформатором у свету,
- Реализовани су основни циљеви трогодишњег споразума са ММФ-ом о појачаној подршци макрофинансијској стабилизацији и додатном отпису дела дугова са Париским клубом поверилаца.

2.1 Економска ситуација у 2005.

Табела 2. Основни макроекономски показатељи у Србији 2003-2005.

	2003.	2004.	2005.
Бруто домаћи производ (БДП), реалан раст у %	2,4	9,3	6,5
БДП по становнику у доларима САД	2.512	2.979	3.183
Удео јавних прихода у БДП	43,2	45,0	42,9
Удео јавних расхода у БДП	44,3	44,0	40,8
Консолидовани биланс јавних финансија у % БДП	-1,1	1,0	2,1
Јавни дуг РС у БДП	72,1	56,6	48,6
Извоз у милионима долара	2.756	3.523	4.500
Увоз у милионима долара	7.477	10.753	11.000
Спољнотрговински дефицит, у милионима долара	-4.721	-7.230	-6.500
Дефицит текућег рачуна платног биланса у % БДП	10,5	13,7	9,0-9,8
Стране директне инвестиције, нето, у мил долара	1.360	969	1.500
Раст цена на мало	11,7	10,1	16,5
Промена курса динара према евр (депресијација),у %	11,1	15,5	10,3
Девизне резерве на крају године, у милијардама долара	3,6	4,2	5,7
Просечне плате у динарима	11.500	14.108	17.350
Просечне плате у еврима	176	193	209
Раст запослености у %	-1,2	0,5	0,9
Структурне реформе: приватизациони приходи, у млрд динара	33,1	12,5	42,2

Извор: Министарство финансија Владе Републике Србије

Током 2005. године бележи се велик напредак и многобројне, више него позитивне, оцене у спровођењу реформи. Макроекономска кретања 2005. године обележила је висока инфлација (17,7% на 12-месечној бази), што је показатељ високе домаће тражње; дефицит текућег биланса нагло се смањио са 1.119 на 628 милиона евра, а стопа раста БДП у сталним ценама износила је у првих 6 месеци 6,1%. Индустријска производња смањена је за 2,4%, иако је одржана висока стопа раста, што указује на растући значај сектора услуга.

Привреда Србије, иако има сталан раст, још није достигла ниво из 1989. године. Због дубине макроекономских неравнотежа с којима се суочила привреда Србије у постконфликтном периоду, као и интензитета либерализације и тржишних реформи, јасно се указује потреба снажне подршке донатора у дужем периоду. Светска банка је у свом програму помоћи Србији у периоду 2004-2007. године одобрила додатно коришћење дела средстава под условима ИДА. Имајући у виду да у периоду 2007-2010. године доспева отплата највећег дела главнице раније консолидованих зајмова, да се окончава процес приватизације и убрзава затварање нерентабилних државних предузећа, да се врши реорганизација војске (оба ова процеса воде до повећања незапослености), а да се процес стварања снажног приватног сектора још развија, од изузетног је значаја да се снажна донаторска подршка економским и политичким реформама у Србији настави и у наредном периоду. У ширем политичком контексту 2006. година је година крупних политичких одлука, како о статусу Косова тако и Државне заједнице. Имајући у виду напред речено, неопходно је ниво донаторске помоћи одржати на нивоу из 2005. године.

У овом светлу посебно указујемо на осетљиво питање раста БДП Србије, који по свом нивоу достиже горњу границу за одобравање донаторске помоћи и концесионалних кредита. Оцењујемо да је у Србији помоћ донатора превасходно усмерена на покриће једнократних трошкова реформи, који су изузетно високи (реформа пензионог система, здравства, радног законодавства, фискалног сектора) и изградњу нових институција модерне тржишне привреде. Такође, оцењује се да се даљи развој демократије, борба против корупције и организованог криминала, могу интензивније развијати само у условима економске стабилности. Из тих разлога неопходно је у периоду до 2010. године остварити снажну и константну подршку донатора, без обзира на ниво пораста БДП. На годишњем нивоу, реализована међународна помоћ је имала следећи тренд:

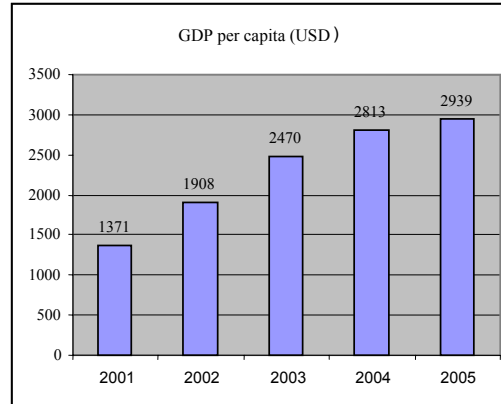
Табела 3. Реализована међународна помоћ и њено учешће у БДП-у, у милионима УСД²

Године	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Реализована међ. помоћ	191,88	961,88	892,85	741,70	492,02	750,00
Реализована међ. помоћ као % БДП	2,38	10,20	8,14	4,92	2,56	3,14

² Износи у табели дати су у УСД да би се избегла грешка прерачуна БДП у евро. Остали износи међународне помоћи у извештају дати су у еврима.

У светлу ових трендова и посебно у светлу јаке подршке спољној ликвидности и стабилности домаће валуте у годинама отпочињања отплате репрограмираних дугова, од посебне важности је остварити наставак сарадње са ММФ-ом, како ради очувања макроекономске стабилности, тако и јачања подршке фискалним реформама (2007-2010. година). Сарадња са ММФ-ом има и велику важност за јачање конкурентности домаће привреде и поверења страних инвеститора и кредитора.

График 1. БДП по глави становника

извор: Народна банка Србије

Фискална политика је у 2005. години била битно рестриктивнија. Успешно је уведен ПДВ, што је довело до раста буџетских прихода и допринело да буџет Србије по први пут има вишак прихода.

После увођења ПДВ-а, у јануару 2005. године, настављена је реформа Пореске управе. Измењен је и допуњен Закон о пореским поступцима и Пореској управи и уведена су нова правила, како би се спречило избегавање плаћања пореза и повећала пореска дисциплина. Такође, Народна скупштина је усвојила измене и допуне Закона о ПДВ-у, укључујући и право на пореско ослобођење за промет добара и услуга који се врши у складу са уговорима о донацији или уговорима о зајму, закљученим са Државном заједницом, односно Републиком Србијом, уколико се тим уговорима предвиђа да се из добијених новчаних средстава неће плаћати трошкови пореза.

Монетарна политика такође је пооштрена у циљу контроле инфлације и раста спољнотрговинског дефицита. Међутим, инфлација је у 2005. години достигла ниво од 17,7%, што је знатно више од планираног. Контрола инфлације остаје најважнији задатак монетарних и фискалних власти у земљи. Висок раст инфлације указује на и даље ограничено деловање инструмената тржишне привреде и одражава дубину макроекономских поремећаја из прошлости.

Република Србија проглашена је од Светске банке за лидера у спровођењу реформи, у периоду од половине 2004. године до септембра 2005. године, што доказују многобројни резултати постигнути у области либерализације, односно

обнове и јачања трговинских веза кроз уговоре о слободној трговини, затим, стварање зоне слободне трговине, добра сарадња са Пактом стабилности за југо-источну Европу, допринос стварању регионалног тржишта електричне енергије и гаса, оснивањем Енергетске заједнице југоисточне Европе, такође у области транспорта, отварање преговора о „јединственом европском небу“ између ЕУ и земаља региона, и сл. Србија велике потенцијале за регионалну сарадњу види и у развоју Дунава као европског коридора.

Процењује се да су снажне мере економских реформи комбиноване са законодавним и судским реформама обезбедиле основу за наставак економског раста и у наредним годинама.

2.2 Процес европских интеграција

У овом периоду Влада Републике Србије предузела је читав низ политичких корака, који се огледају у решености да се настави интеграција Државне заједнице у Европску унију. Званични уговорни односи између ЕУ и Србије и Црне Горе успоставиће се кроз закључивање Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП).

У априлу 2005. године, усвојена је Студија о изводљивости (Извештај о спремности Србије и Црне Горе за преговоре о закључивању Споразума о стабилизацији и придруживању са Европском унијом), која позитивно оцењује припремљеност Србије и Црне Горе за преговоре о закључивању SSP. У јулу 2005. године усвојена је Национална стратегија Србије за приступање Србије и Црне Горе Европској унији, која представља основ за доношење националних програма за усклађивање домаћег права са правом Европске уније.

Преговори о стабилизацији и придруживању су званично отпочели 10. октобра 2005. године у Београду. У децембру 2005. године, успешно је завршена прва рунда техничких преговора, која се односи на либерализацију трговине индустријским и пољопривредним производима. Друга рунда техничких преговора заказана је за 20. и 21. фебруар 2006. године.

У Акционом плану за усклађивање закона са прописима ЕУ за 2005. годину, дефинисан је корпус од 41 закона које је потребно донети у складу са прописима ЕУ. У складу са овим планом, закључно са 31. децембром 2005. године, Народна скупштина је, на предлог Владе, усвојила 10 закона садржаних у Акционом плану. Влада је усвојила још 4 предлога закона и упутила их Народној скупштини на доношење. Овај план ће, у сарадњи са министарствима, бити ревидиран за 2006. годину у функцији спровођења обавеза које је Влада преузела кроз Акциони план за спровођење приоритета из Европског партнерства.

Процес европских интеграција Србије показује неопходност даљих и дубљих реформи државне управе, која се мора оспособити за сарадњу са институцијама Европске уније. Стога је и за реализацију ових процеса неопходна

снажна донаторска подршка за образовање кадрова и изградњу институција, док је истовремено потребно повећати број запослених у институцијама које настају или се реформишу у процесу интеграција.

2.3 Приступање Светској трговинској организацији

Влада Србије је у фебруару 2005. године усвојила Меморандум о спољнотрговинском режиму Републике Србије, који представља основу за отпочињање процеса приступања Светској трговинској организацији (СТО), а први састанак Радне групе за приступање Србије СТО одржан је у октобру 2005. године. Чланство Републике Србије у СТО се, према оптимистичким прогнозама, може очекивати у току 2008. године, и имаће вишеструки ефекат на привредни развој и смањење сиромаштва: повећањем дохотка становништва кроз бржи привредни раст, смањењем цена одређених производа, даљом спољнотрговинском либерализацијом и обезбеђењем повлашћеног положаја Србије и Црне Горе као земље у транзицији, обезбеђењем третмана најповлашћеније нације у трговини са земљама чланицама, коришћењем механизма ове организације за решавање трговинских спорова, итд. Приступање СТО је један од кључних корака интеграције земље у модерне међународне економске односе, као и предуслов за чланство у ЕУ, а истовремено представља снажан позитиван сигнал страним инвеститорима.

2.4 Сарадња са међународним финансијским институцијама

У мају 2004. године, отпочели су преговори о Стратегији помоћи земљи (CAS – Country Assistance Strategy), којом се дефинише оквир сарадње са Светском банком у периоду до 2007. године. Сви пројекти и програми Светске банке имају за циљ смањивање сиромаштва, макроекономску стабилност и развој земље. С обзиром на раст БДП по глави становника, Србија више није у могућности да користи кредите ИДА, већ ће се користити њихова комбинација са кредитима Међународне банке за обнову и развој (IBRD), под условом да се позитивно оцени кредитни рејтинг земље. Са Светском банком су обављени разговори о кредитном рејтингу СЦГ, и крајем фебруара 2006. добијена је позитивна оцена. Добијање повољне оцено о кредитној способности земље значи да је Србија остварила задовољавајући ниво развоја и макроекономске стабилности. Међутим, мора се указати на чињеницу да развојне потребе Србије, посебно у светлу захтева за задовољавањем критеријума ЕУ и Кјото протокола у погледу заштите човекове околине, инфраструктуре и др, захтевају висок прилив капитала из иностранства, што није у складу са могућностима задуживања земље (како државе, тако и приватног сектора). Стога је неопходно остварити сарадњу са донаторима која би омогућила да се кроз синергију донација и кредита одржи висок раст привреде.

Финансијска подршка коју Европска инвестициона банка (ЕИБ) пружа Републици Србији од изузетног је значаја како у погледу тренутне фазе реформских процеса у Србији, тако и за будуће правце развоја Републике Србије.

До сада је одобрен велики број пројеката у укупној висини од 671 милион евра. Сарадња са ЕИБ-ом је значајна не само због тренутне подршке развоју кроз финансирање инфраструктурних пројеката, него и кроз статус који Република Србија тиме добија у погледу могућности коришћења тзв. претприступних фондова ЕУ за економску и социјалну кохезију, животну средину, саобраћај, пољопривреду и техничку помоћ. Даља стратегија подршке ЕИБ Републици Србији усмерена је у горе наведене секторе и заснива се на регионалном приступу, уз сарадњу са осталим међународним финансијским институцијама, пре свега са Европском банком за обнову и развој, као кофинансијером.

Сарадња између Европске банке за обнову и развој и Србије и Црне Горе до краја 2005. године достигла је укупну вредност одобрених зајмова у износу од око 423 милиона евра³. Банка је почетком новембра 2004. године усвојила нову стратегију за Србију и Црну Гору. Основни циљеви акционог плана за Србију и Црну Гору усмерени су на подршку три сектора: финансијском, приватном предузетништву и рехабилитацији инфраструктуре.

2.5 Односи у региону

Србија и Црна Гора је и у 2005. години наставила да следи политику унапређења односа са свим својим суседима са циљем очувања и јачања регионалне стабилности. Она наставља да учествује у интензивној мултилатералној сарадњи. Под покровитељством Пакта стабилности за југо-источну Европу, Србија и Црна Гора је закључила седам билатералних Споразума о слободној трговини (ССТ) са државама западног Балкана и са Бугарском, Румунијом и Молдавијом. ССТ са Републиком Македонијом је ревидиран.

Србија интензивно подржава регионалну сарадњу у сектору инфраструктуре кроз Секретаријат за праћење развоја саобраћаја у југоисточној Европи (SEETO). Такође, стварањем Енергетске заједнице у југоисточној Европи, Србија је јасно показала своју спремност да либерализацијом енергетског сектора оствари већу конкурентност у тој области.

Посебна подршка даје се реализацији програма прекограничне сарадње са земљама чланицама или кандидатима за приступање ЕУ.

3. Ниво међународне помоћи

У Републици Србији је у 2005. години забележен значајан пораст реализације међународне развојне помоћи у односу на 2004. годину. У 2005. години реализовано је 652,29 милиона евра, док је у 2004. години реализовано

³ Наведени податак о одобреним зајмовима се односи само на оне зајмове где је зајмопримац Република Србија, државне институције и институције локалне самоуправе (зајмови одобрени уз државну гаранцију).

427,97 милиона евра⁴. Ови подаци показују јасну везу између убрзања реформских процеса и реализације донаторских средстава. Од тренутка када је започела убрзана реализација многих реформских процеса, дошло је до убрзања и реализације средстава међународне помоћи. Висок ниво реализоване помоћи у 2005. години, представља директну последицу реализације пројеката из претходних година-превасходно оних из 2003. године, који су због политичких проблема и застоја реформских процеса претрпели дужа одлагања⁵. Поред значајног повећања реализације средстава у 2005. години, процењује се да ниво развојне помоћи Републици Србији још није довољан, имајући у виду њене развојне потребе и обим реформи које треба спровести. Посебно треба имати у виду обим законодавних реформи извршених у 2005. години, а за чију је имплементацију неопходно обезбедити додатна средства у буџету. Ово се сматра једном од основних активности надлежних министарстава, јер се једино доследном применом новог законодавства могу учврстити ефекти тржишних реформи⁶. Стога се процењује да би даље брзо опадање овог вида екстерног финансирања могло проузроковати врло негативне последице по даље спровођење реформи. Наиме, и поред чињенице да је Република Србија на макроекономском плану у 2005. години забележила значајан раст производње и извоза у односу на раније периоде, висина буџетских средстава још је недовољна за финансирање свих потреба буџетских корисника, тако да су средства добијена кроз развојну помоћ страних донатора неопходна како би се кључна фаза процеса транзиције успешно пребродила. У том смислу, неопходно је нагласити потребу Републике Србије за значајном донаторском помоћи све до 2010/2011. године, када се очекује излазак земље из најкритичнијег периода транзиције.⁷

Европска унија ће земљама ван њених граница, у оквиру новог Финансијског оквира за 2007-2013. годину, одобравати средства помоћи под новим условима. У том циљу, Европска комисија настоји да створи једноставније инструменте управљања фондовима и почевши од 2007. године користиће се нови инструмент финансијске помоћи, тзв. Претприступни инструмент (Instrument for

⁴ Нижи ниво реализације средстава међународне помоћи у 2004. години последица је политичких неизвесности током предизборне кампање, што се рефлектовало на оперативни рад органа државне управе. Такође, напомињемо да је у 2004. години истекао програмски оквир за одобравање помоћи Србији и Црној Гори код већине међународних финансијских институција (2001-2003), тако да се рад концентрисао на припреме нових програмских докумената донатора, процењивање висине неопходне помоћи и утврђивање приоритетних сектора у којима ће се та помоћ користити. Процес одобравања нових програмских пакета донатора је дуготрајан и комплексан, што се и одразило на висину помоћи. Охрабрује чињеница да је са јачањем реформи, ниво реализације помоћи у 2005. години увећан.

⁵ Исто тако треба имати у виду да многи донатори имају ограничен период реализације помоћи (тзв.правило n+2) тако је 2005. година последња година пројектног циклуса за пројекте отпочете у 2003. години, те су многи донатори убрзали пренос средстава за реализацију пројеката започетих у 2003. години.

⁶ Комплексност реформи се огледа у неким од примера које наводимо: успостављање енергетског тржишта југоисточне Европе; успостављање антимонополске комисије; интегрисаног управљања границом; реформе у сектору пољопривреде; пореског система и др.

⁷ Процене Светске банке показују да период транзиције у појединим земљама траје између 15 и 20 година и да је неопходна екстерна подршка за покриће једнократних трошкова реформи (увођење нових институција, као и оспособљавање људи за њихову имплементацију).

Pre-Accession Assistance). Србији ће, као земљи потенцијалном кандидату за чланство, бити доступне 2 од 5 компоненти новог инструмента.⁸ То су пре свега средства намењена подршци реформама и процесу транзиције, јачању домаћих институција и прекограничној сарадњи. Подршка овим секторима би требало да допринесе развоју капацитета за управљање европским фондовима, како на централном, тако и на локалном нивоу.

Потребно је нагласити да на укупну висину развојне помоћи Републици Србији у великој мери утиче и способност домаћих институција – примаоца помоћи да одобрена средства донација успешно користе. Због генерално слабих апсорпционих капацитета корисника помоћи (укључујући и Владине институције) долази до тога да већ најављена помоћ донатора за текућу годину не буде у потпуности искоришћена, односно да се део планираних средстава врати даваоцу, или у најбољем случају преусмери у друге секторе где је апсорпциона моћ већа. Слаби капацитети, изражени у виду мале способности дефинисања приоритетних потреба сектора, планирања приоритетних пројеката унапред, њихова припрема у складу за захтевима донатора, као и незадовољавајући ниво међусекторског информисања, у великој мери су утицали на ниво реализације развојне помоћи у 2005. години. Последица недовољно развијених капацитета институција прималаца помоћи је неадекватна алокација средстава иностране помоћи- дакле умањена ефективност, као и повећање трошкова те помоћи- умањена ефикасност (трошењем дела средстава на техничку припрему пројектне документације и управљање пројектима). Уколико се на том пољу ситуација не поправи, процена је да ће наведени проблем бити најизразитији у 2007. години, када отпочиње коришћење средстава из Претприступног инструмента, који подразумева и увођење новог система управљања помоћи ЕУ: «ДИС – Децентрализовани систем управљања». У новом систему кључну улогу имаће Владине институције, уместо до сада присутне Европске агенције за реконструкцију. Ради се о великом реформском задатку за Владу Републике Србије, тако и за све остале државне институције које треба да дају свој допринос том процесу.

4. Структура међународне помоћи

Основну структуру развојне помоћи у 2005. години чине *бесповратна средства и концесионални кредити*⁹. У протеклом периоду, профилисано је неколико тенденција које ће се, највероватније, наставити и у 2006. години:

⁸ Претприступни инструмент ће садржати пет основних компоненти: 1. подршка у транзиционом процесу и изградња институција, 2. регионална и прекогранична сарадња, 3. регионални развој, 4. развој људских ресурса и 5. рурални развој, при чему ће за сваку од наведених компоненти бити обезбеђени посебни фондови. Земљама пред-кандидатима за чланство у ЕУ биће омогућено коришћење средстава из фондова прве две компоненте, уз отворену могућност да се из тих средстава финансирају и програми/пројекти из преостале три компоненте.

⁹ Концесионални кредити су намењени искључиво развојној помоћи са нагласком на структурно прилагођавање, рехабилитацији инфраструктуре, итд; док бесповратна средства могу бити намењена развојној, али и хуманитарној помоћи тј. намењена решавању акутних социјалних проблема. Техничка помоћ представља један облик бесповратне помоћи.

а) У оквиру бесповратне помоћи дошло је до значајног смањења хуманитарне помоћи и раста развојне помоћи.

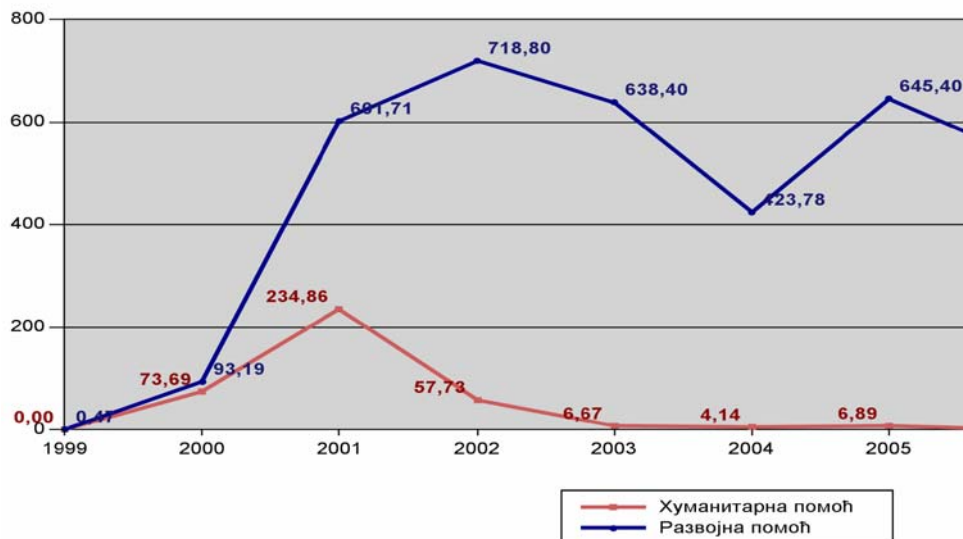
б) Приметан је општи тренд опадања бесповратне помоћи у корист концесионалних кредита, који су преовлађујући облик развојне помоћи Републици Србији.

в) Техничка помоћ представља специфичан и све доминантнији вид развојне помоћи нашој земљи, превасходно бесповратног карактера.

4.1 Однос реализације хуманитарне и развојне помоћи

Реализација хуманитарне помоћи намењене најугроженијим категоријама становништва бележи знатно и брзо опадање у периоду од 2000. године до данас. Највиши ниво хуманитарне помоћи остварен је током 2000. и 2001. године. У 2000. години алоцирано је преко 230 милиона евра, што је у наредне две године и реализовано. Оваква тенденција се може сматрати уобичајеном. Са оживљавањем природних активности све је већа потреба за развојном помоћи, јер се стање у привреди нормализује и јачају процеси финансирања карактеристични за тржишне привреде. У недостатку информација о Претприступном инструменту и ишчекивању новог аранжмана са Међународним монетарним фондом, нема довољно расположивих података који би омогућили прављење поузданих пројекција о висини средстава донаторске помоћи за будући период.

График 2: Однос реализоване хуманитарне и развојне помоћи¹⁰ (вредности исказане у милионима евра)

Извор: база података ИСДАКОН¹¹

¹⁰ У току 2006. године очекује се реализација кредита у износу од око 200 милиона евра која у овом тренутку није регистрована у бази података

Хуманитарна помоћ се креће линијом опадајућег тренда од 2001. до 2004. године. За будући период предвиђа се пад развојне и незнатан обим хуманитарне помоћи, и прелазак на финансирање развоја преко тржишта капитала и ефикасније употребе домаће штедње. Прелазак на нови начин управљања фондовима ЕУ може, у првом тренутку довести до пада висине реализоване помоћи, због ограничених искустава и успостављања нових институција. Хуманитарна помоћ се може очекивати само у ванредним ситуацијама. Међутим, потребно је нагласити да ће потреба за одређеним видовима хуманитарне помоћи постојати још извесно време. То се пре свега односи на решавање животних питања избеглица и интерно расељених лица. Колективни смештаји избеглица још нису нестали, станови за избеглице које су одлучиле да остану у Србији још се граде у веома малом броју, у односу на потребе.

Тренд опадања хуманитарне помоћи заустављен је у 2005. години. График 2 показује да је у протеклој години реализовано 6,89 милиона евра хуманитарне помоћи, што је знатно више у односу на 2004. годину. Разлог томе су природне непогоде које су у априлу 2005. године задесиле Средње-банатски округ. Подручја око река Тамиш, Караш, Нере, Моравице и Брзаве уништена су јаким бујицама, што је угрозило животе готово 20.000 становника општина Сечањ, Житиште, Бела Црква и Пландиште. Најугроженије подручје је село Јаша Томић наомак границе са Румунијом, где је преко 200 кућа потпуно уништено или оштећено, исељено је неколико хиљада људи, оштећени мостови и електрична инфраструктура.

Поред упућивања интервентне помоћи становништву преко Црвеног крста, донатори су показали изузетну активност у циљу нормализације живота у поплавленим подручјима и у каснијој фази, учествујући у изградњи породичних кућа, обнови пољопривредних домаћинстава, финансирању инфраструктурних пројеката и унапређењу система одбране од поплаве. Део донаторских средстава искоришћен је за решавање проблема сиромаштва у поменутим општинама. Према подацима којима располаже Министарство, до сада су најављене и/или реализоване донације за помоћ поплавленим подручјима у Банату од стране Светске банке, Европске комисије, Развојне банке Савета Европе, Швајцарске канцеларије за развој, Шведске развојне агенције – СИДА, Владе Данске, УСАИД, ДФИД, Амбасаде Сједињених Америчких Држава, Амбасаде НР Кине, Црвеног крста Јапана, Владе Грчке и УНДП. Министарство је иницирало прикупљање пројеката који имају за циљ даљу подршку у отклањању последица поплава и унапређење система одбране од поплава, након чега ће бити организован донаторски састанак на којем ће бити представљене потребе за међународном помоћи у наредном периоду.

Изузимајући ванредну ситуацију којом је директно условљен раст хуманитарне помоћи у 2005. години, одлучујући утицај на опредељење донатора да повећају развојне програме и смање хуманитарну помоћ имали су позитивни

¹¹ Подаци који се налазе у бази података ИСДАКОН унети су на основу података добијених од представника донаторске заједнице и крајњих корисника донација

економски параметри. Стопа сиромаштва у Србији и даље износи око 10,6% (око 800.000 становника спада у категорију сиромашних). Према Стратегији за смањење сиромаштва у Републици Србији, сиромашним се сматра свако лице чија је месечна потрошња по потрошачкој јединици¹² мања од 4.489 динара. Сматрамо да ће донаторска подршка у наредном периоду бити значајна за спровођење систематичних мера за смањивање сиромаштва у Србији, а у складу са наведеном Стратегијом.

4.2 Реализација концесионалних кредита

Реализација средстава концесионалних зајмова се у периоду 2001. до 2005. године одржавала на приближно истом нивоу, уз благе осцилације и благи раст у 2005. години.

Важно је нагласити да је потребно одржати достигнути ниво концесионалних кредита, као повољног начина финансирања развојних потреба у Србији. Србија је земља која још превазилази негативне последице конфликта из деведестих година, као и последице брзих тржишних реформи. Из тих разлога донаторска помоћ је подршка развоју и одржавању спољне ликвидности земље у критичним годинама транзиције. Оцењује се да за поједине секторе одобравање концесионалних кредита и у будућем периоду (каматне стопе ниже од тржишних, дужи период почека и учешће бесповратних средстава у кредиту до 35%) представља најповољнији облик финансирања развоја¹³.

Још нису отклоњени проблеми из ранијих година везани за улогу Државне заједнице у међународном задуживању: нејасно дефинисане могућности задуживања Државне заједнице Србије и Црне Горе, солидарне одговорности у отплати зајмова и начина обезбеђивања средстава за отплату делова зајмова које користе државе чланице, као и дуги периоди између потписивања и ратификације међународних уговора о зајмовима. У току 2005. године више пута је указивано на спорост у повлачењу средстава већ одобрених зајмова. Између потписивања уговора о зајмовима и њихове ефективности протиче веома дуг период. Испитивањем узрока ове појаве уочено је да део проблема лежи у веома компликованој процедури ратификације споразума о задужењу. Практично, потребно је на нивоу Државне заједнице ратификовати споразуме, а онда кроз одговарајућу законодавну регулативу у Народној скупштини Србије обезбедити пренос средстава и прикупљање средстава у буџету за измиривање обавеза. То је процес који може потрајати неколико месеци.¹⁴

¹² Потрошачка јединица представља потрошњу по члану домаћинства, при чему је узета у обзир разлика у нивоу потрошње одраслих и деце као и заједнички трошак целог домаћинства.

¹³ Потребно је развити стратегију финансирања развоја у тзв. прелазној фази, са финансирања под концесионалним условима на финансирање под тржишним условима, ради избегавања потенцијалног презадуживања. Ово је од посебне важности за СЦГ, јер је то земља која је прошла кроз веома дубоку дужничку кризу, решену знатним отписом дугова.

¹⁴ По правилима међународних финансијских институција само суверена држава може да се задужи или изда државну гаранцију, а то је Државна заједница СЦГ, која нема ни централну банку, као свог финансијског агента који би обављао техничке послове везане за задуживање, нити има

У наредном периоду очекује се да ће донатори обезбедити даљу подршку планираним реформама, посебно у реструктурисању привреде, јачању приватног сектора, побољшању привредне инфраструктуре, као и изградњи институција система које треба да обезбеде законитост, сузбију корупцију и криминал, односно створе предуслове за одржив економски раст и прилив директних страних инвестиција, чиме се знатно повећава економска подношљивост терета дугова.

4.3 Техничка помоћ

Државна управа у Републици Србији је суочена са проблемом слабог институционалног капацитета, који се огледа углавном у недовољном броју запослених на одређеним пословима, као и недостатком професионалне експертизе.

У досадашњем периоду све важније активности у оквиру свих сектора покривене су различитим облицима техничке помоћи финансираним од стране међународне заједнице. Облици техничке помоћи су различити и огледају се у ангажовању експерата у циљу израде стратегијских докумената, акционих планова, анализе стања, израде и спровођења закона, унапређења рада институција, различите врсте семинара и обуке. Неопходно је да израда наведених докумената, као и обука и усавршавање запослених представља трајан процес у циљу континуираног подизања нивоа оспособљености државне управе и обезбеђивања спровођења реформи. С тим у вези, процес реформи у Републици Србији наглашава важност квалификованости особља које пружа техничку помоћ, као и одговарајуће људске ресурсе на страни корисника. Међутим, од наведеног се одступало у појединачним случајевима, због слабог квалитета како ангажованих стручњака тако и обуке, као и недостатка опреме која прати обуку. Као други узрок наведеном недостатку истичу се недовољни капацитети на страни корисника, који се нарочито испољавају у виду недовољног броја запослених и немогућности примене стечених знања у пракси.

О значају унапређивања капацитета државних органа говори и однос техничке помоћи и инфраструктурних пројеката на примеру годишње помоћи ЕУ Републици Србији. Наиме, од укупне годишње помоћи ЕУ, која у просеку износи око 180 милиона евра, техничка помоћ различитих облика заступљена је са 70%, док су инвестициони пројекти заступљени са 30%. Један од главних приоритета Европског партнерства је унапређење државне управе, тако да програми који се финансирају од стране ЕУ садрже и ову компоненту. Што се тиче билатералних донатора и њихових активности у виду техничке помоћи, њихова заступљеност зависи од приоритета који су предвиђени њиховим годишњим, односно вишегодишњим планом активности. С тим у вези, у циљу спровођења пројеката у

министарство финансија које би у буџету обезбеђивало средства за уредно измиривање обавеза по иностраним кредитима. Стога је, ради сигурности кредитора успостављен систем унутрашњих уговора (контрагаранција), који представљају основу за обезбеђење средстава у буџету Србије за отплате зајмова преузетих за пројекте на њеној територији.

оквиру институција које спроводе пројекат формирају се Јединице за спровођење пројеката. Јединице за спровођење пројекта формирају се од стране сваког донатора засебно и искључиво за период трајања пројекта, после чега наведене јединице престају са радом. Овакав приступ превазилази недостатак капацитета домаћих институција само за време трајања пројекта. Такво решење је краткорочно, јер стручњаци запослени од стране донатора/кредитора преносе своја знања само за период спровођења пројекта. На крају пројекта овако формиране јединице престају са радом јер нису интегрисане у структуре државних институција. Имајући у виду наведено, неопходно је да више донатора подржи активности већ обучених Јединица за спровођење пројеката, како би активности и резултати пројекта допринели трајном унапређењу капацитета, али и смањењу трошкова за управљање пројектима.

У циљу остваривања пуног доприноса државних институција процесу интеграције Републике Србије у Европску унију неопходна је даља подршка донатора јачању укупних капацитета државних институција. Као први корак у циљу испуњења услова које захтева процес придруживања ЕУ, намеће се анализа потреба за техничком помоћи ради унапређења капацитета ресорних министарстава у припреми, као и примени децентрализованог система управљања фондовима ЕУ. Такође, на страни унапређења буџетског система, у будућем периоду истиче се потреба за унапређењем капацитета ресорних министарстава ради постепеног прилагођавања и спровођења стратешког планирања националног буџета у виду програмског буџетирања.

4.4 Макрофинансијска помоћ

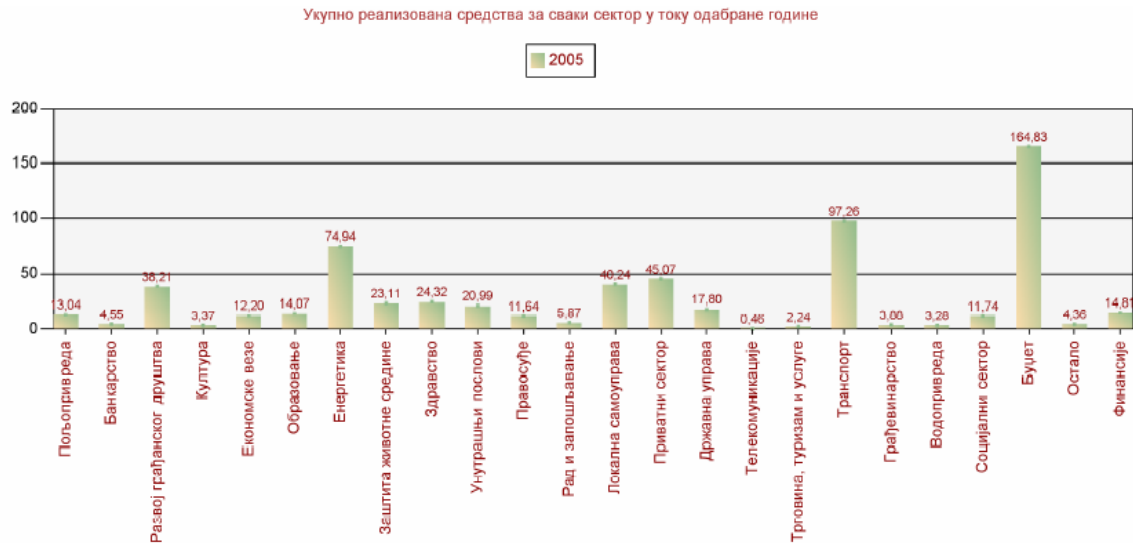
У 2005. години Европска унија одобрила је Републици Србији износ од 75 милиона евра макрофинансијске помоћи реформама, од чега је већ уплаћено 25 милиона евра. У наредном периоду се очекује уплата и остатка транше.

Током 2005. године закључени су уговори са Светском банком за коришћење финансијских средстава под условима ИДА (бескалатно) у укупној вредности од 135,02 милиона долара (2004. године - 151 милиона долара тј. 131 милион евра). С обзиром на то да БДП превазилази 3000\$ по становнику, од 2006. године средства неће бити коришћена под повољним ИДА условима, већ комбинацијом кредита ИДА и ИБРД.

Одбор директора Међународног монетарног фонда је почетком фебруара 2006. године донео позитивну одлуку о завршетку трогодишњег аранжмана Србије и Црне Горе у износу од 937 милиона долара, што омогућава додатни отпис дуга код Париског клуба у износу од око 700 милиона долара. Влада Републике Србије ће ускоро започети разговоре о новом аранжману са ММФ.

5. Преглед међународне помоћи по секторима

График 3: Укупно реализована помоћ у секторима у 2005. години

Извор: база података ИСДАКОН¹⁵

Током 2005. године дошло је до промене у расподели средстава по секторима, с тим што су и даље водећи сектори: буџет и саобраћај, као и сектор енергетике, који се у 2005. години налази на трећем месту по висини реализованих средстава. Поред ових сектора, значајна је и помоћ реализована у приватном сектору, као и бесповратна средства намењена развоју локалне самоуправе.

Примећује се драстичан пад (од преко 70%) реализованих средстава у сектору социјалне политике: са 46,08 милиона евра у 2004. на свега 11,74 милиона евра у 2005. години, док је у сектору рада и запошљавања дошло до благог пораста: са 4,22 милиона на 5,87 милиона евра. У том смислу, може се констатовати да је, са аспекта алокације донаторских средстава, сектор социјалних питања један од најугроженијих, што би се могло објаснити тежњом донатора да се државни буџет оспособи за финансирање активности из ове области, чиме би Република Србија постала главни носилац реформе у овом сектору. Највећи број пројеката усмерен је на избеглице и интерно расељена лица, тј. на задовољење њихових основних потреба и постепену интеграцију, као и на примену закона из ове области и спровођење реформи пружања социјалних услуга (унапређење квалитета пружених услуга, подстицање социјалних иновација, итд). Без обзира на чињеницу да је процес приватизације већ увелико одмакао и да је велик број привредних субјеката приватизован, у тај процес још нису ушли велики системи као што су ЕПС, НИС, али и друга јавна предузећа, што се очекује у 2006. години, а што ће резултирати отпуштањем великог броја радника који не буду задовољили критеријуме

¹⁵ Подаци који се налазе у бази података ИСДАКОН унети су на основу података добијених од представника донаторске заједнице и крајњих корисника донација

ефикасности тржишне привреде. Ако томе додамо и још нерешен проблем радника отпуштених у ранијем периоду, свакако треба очекивати велик притисак на социјални сектор у наредној години. Примена новог Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији још ће више допринети ескалацији проблема незапослености у Србији, која је у септембру 2005. године износила 27%¹⁶. Понуда радне снаге је висока, а број нових радних места ограничен. Из наведених разлога, ванбуџетска подршка, и то пре свега у виду бесповратне помоћи, у области запошљавања, може одиграти кључну улогу у превазилажењу овог проблема (унапређење рада тржишта радне снаге, преобуке, додатно образовање већ запослених). У 2005. години су започети пројекти за повећање запошљавања и реформе социјалне политике, а уговорен је и пројекат којим би требало да се подстакне веће ангажовање младих. Најважније питање ипак остаје имплементација Националне стратегије запошљавања, за шта ће неминовно бити потребна подршка донаторске заједнице. Развојни партнери који су били активни у сектору социјалних питања у 2005. години су: Европска комисија, Шпанија, Уједињено Краљевство, Швајцарска Конфедерација, Краљевина Шведска и Луксембург, док су у сектору рада и запошљавања то: УНДП и Уједињено Краљевство, Светска банка и Шведска. Очекује се да ће у наредном периоду, подршка сектору запошљавања добити на значају у односу на социјални сектор, који је до 2005. године имао значајну подршку донатора, као и да ће подршка сектору социјалних питања бити превасходно усмерена на институционално јачање, спровођење прописа и реформи у овој области, као и обезбеђење капацитета на локалном нивоу да преузму одговорност за пружање социјалних услуга.

Сектор унутрашњих послова је један од сектора који је у реализацији међународне помоћи у 2005. години направио значајан напредак. Са остварених 20,99 милиона евра у 2005. години, сектор унутрашњих послова се сада налази на средини табеле укупне реализације помоћи по секторима, што је у односу на 1,75 милиона евра остварених у 2004. години, знатан пораст међународне помоћи. Ово повећање обима реализације одражава одлучност за реализацију реформских програма у овом сектору. Борба против организованог криминала и корупције, реформа и модернизација, као и преузимање обезбеђивања граница, дугорочни су задаци Министарства унутрашњих послова и стога је неопходно да се у сектору унутрашњих послова обезбеди раст средстава међународне помоћи и у наредном периоду. Започета борба против организованог криминала и корупције¹⁷ изискује огромна средства, која се не могу у потпуности обезбедити из буџета Републике Србије. Не треба посебно наглашавати да наставак реформског процеса у великој мери директно зависи од успеха остварених на том пољу. Борбу против организованог криминала и корупције су и представници међународне заједнице, посебно ЕУ, оценили као апсолутан приоритет за наставак процеса европских интеграција. Такође, за процес преузимања контроле државних граница од ВСЦГ у наредној години, који је од изузетне важности за усаглашавање са стандардима ЕУ,

¹⁶ Извор: Републички завод за статистику, 30. септембар 2005.

¹⁷ Влада Републике Србије је исказала јасну намеру да се супротстави овим проблемима; предузети су конкретни кораци, али су резултати још недовољни.

потребна су знатна финансијска средства, која се не могу у потпуности обезбедити из буџета Републике Србије. У том смислу, техничка помоћ међународне заједнице у спровођењу Стратегије интегрисаног управљања границом (ИБМ), више је него неопходна. Најактивнији развојни партнери у сектору унутрашњих послова у 2005. години били су Европска комисија и Савезна Република Немачка.

Поред сектора унутрашњих послова, сектор правосуђа је један од сектора који такође спада у ред приоритетних, када је реч о потреби за интензивнијом донаторском подршком. У сектору се наилази на нарочито изражен проблем корупције и хроничне неефикасности постојећег судског система. Дуготрајне процедуре и споро доношење судских пресуда су међу основним разлозима опште правне несигурности, која директно утиче на смањење инвестиција, као и општих привредних потенцијала земље. Поред групе мера које су директно везане за саму струку (увођење оштрих критеријума за избор судија, већа могућност надзора и контроле, оштрије дисциплинске мере за нестручно поступање, итд.), једна од мера чије је увођење неопходно је и повећање плата судија и носилаца других правосудних функција, као и увођење информационих система (тзв. компјутеризација судова), који ће носиоцима правосудних функција помоћи у њиховом раду. Евидентно је да је овај сектор један од оних код којих је раст средстава у виду бесповратне помоћи апсолутно неопходан предуслов даље ревитализације и обезбеђивања услова правне сигурности. Најактивнији развојни партнер у сектору правосуђа у 2005. години била је Европска комисија, а затим САД и Уједињено Краљевство, Шведска, Канада, Шпанија, као и међународне организације УНДП и Светска Банка.

У приватном сектору је дошло до пораста реализованих средстава са 27,49 милиона евра у 2004. години, на 45,07 милиона у 2005. години. Као и у 2004. години, већина пројеката је усмерена ка развоју капацитета и конкурентности малих и средњих предузећа.

У односу на реалне потребе сектора заштите животне средине, може се констатовати да до сада реализована средства не могу задовољити његове потребе. Наиме, услед деценијског запостављања, животна средина на територији Србије је озбиљно нарушена и потребна су велика улагања да би се испунили бар основни захтеви ЕУ у погледу њене заштите. Практично не постоји општина у Србији која нема акутан еколошки проблем. Пројекти заштите животне средине (санација и изградња савремених депонија за одлагање и прераду отпада, подизање капацитета за примену нових закона где се практично почиње од самог почетка, итд.) спадају у ред најскупљих, и самим тим њихово финансирање од стране само једног донатора чини се готово неизводљивим. Потреба за удруживањем средстава већег броја донатора у сектору заштите животне средине је више него очигледна. Такође, у току је процес ратификације Конвенције о климатским променама (тзв. Кјото протокол) за чије спровођење неће бити неопходне додатне инвестиције, пошто као не-анекс земља нећемо имати обавезу смањења емисија. Напротив, у 2006. години се очекује увођење једног од могућих система трговине карбонским кредитима, што може резултовати приливом страних инвестиција у обновљиве изворе

енергије. Такође, треба напоменути да је у циљу што ефикаснијег решавања еколошких проблема у Србији неопходно успоставити ефикасну сарадњу и координацију са сродним секторима и институцијама, који у одређеном делу дотичу и сектор заштите животне средине, пре свега пољопривреду, али и сектор локалне самоуправе, а затим пробати да се пред донаторском заједницом напусти са заједничким пројектима. У том случају вероватноћа добијања потребних средстава чини се знатно већом. Важност коју овом сектору придаје ЕУ, читава се и кроз организовање посебног састанка «Унапређени стални дијалог» за овај сектор (октобар 2005. године, Управа за заштиту животне средине). Најактивнији развојни партнери у сектору заштите животне средине, у 2005. години били су Европска комисија и Краљевина Норвешка, следе Чешка Република и Финска.

Такође, у ред сектора којима ће, са становишта значаја за спровођење реформских процеса и процеса европских интеграција, као и достигнутог нивоа реформи, бити потребна подршка у наредном периоду, спада и сектор државне управе. И поред чињенице да је износ реализоване помоћи готово удвостручен у односу на 2004. годину, када је износио свега 8,99 милиона евра, стање у којем се налази администрација у погледу капацитета (како људских, тако и техничких) захтева знатно већу финансијску подршку. Ако се томе дода чињеница да је увећање српске администрације (броја запослених) у догледном периоду неоствариво,¹⁸ финансирање консултаната који ће радити на пословима европских интеграција, односно међународне сарадње чини се могућим једино из донаторских фондова (што носи опасност великих флукуација и по својој природи је краткорочно решење). Поред повећања броја запослених, велика потреба се указује и за финансирањем обуке и стручног усавршавања лица у државној управи, чија стручност у овом тренутку не може да одговори захтевима који стоје пред њом. Главни изазов за наредни период остаје спровођење Стратегије реформе државне управе, као и стварање модерне администрације, способне да преузме све обавезе које ће настати у току процеса европских интеграција. Очекује се да донатори овим проблемима посвете већу пажњу у наредном периоду. Најактивнији развојни партнер у сектору државне управе, у 2005. години била је Европска комисија, затим следе Светска банка и Шведска.

Међународна помоћ повећана је и у сектору локалне самоуправе, где је висина реализованих средстава у 2004. години износила 19,51 милиона евра наспрам 40,24 милиона у 2005. години. Реализација бесповратних средстава је порасла захваљујући чињеници да су развој и јачање капацитета за управљање фондовима на локалном нивоу постали један од приоритета, дефинисан у стратешким документима великог броја донатора и то превасходно Европске комисије (27,91 милиона евра), Немачке (2,45 милиона евра) и САД (2,25 милиона). Имајући у виду потребу за што бржом и ефикаснијом децентрализацијом, неопходно је и у наредном периоду обезбедити средства која ће припремити

¹⁸ Један од кључних захтева ММФ-а је смањење јавне потрошње кроз редукцију трошкова у државној управи, што је већ резултирало знатним смањењем броја запослених. Имајући у виду изазове европских интеграција који у наредном периоду стоје пред администрацијом Србије, овај тренд је изузетно негативан.

локални ниво за што квалитетније коришћење фондова. У том смислу треба напоменути да је једна од две компоненте Претприступног инструмента које ће бити доступне Републици Србији од 2007. године, управо прекогранична сарадња, чија успешност у многоме зависи од капацитета за припремање пројеката и управљања фондовима на локалном нивоу. Министарство, кроз постојеће програме прекограничне сарадње, ради на развоју и јачању тих капацитета, али је неопходно да се подршка развоју локалне самоуправе пружи и кроз друге програме. На дужи рок мора се покренути и питање јачања капацитета локалних заједница у планирању економског развоја и стварања структура државне управе које ће растеретити централне институције Владе. Овај процес добија на значају због опредељења Србије да, у што је могуће краћем року, оствари статус земље кандидата за чланство у ЕУ. У том светлу биће потребна велика подршка донатора развоју реформи и политика уравнотеженог регионалног развоја.

Као и у 2004. години, најмање средстава је реализовано у секторима трговине, туризма и услуга, (2,24 милиона евра), и културе (3,37 милиона евра).

На крају, мора се констатовати да много зависи од активне улоге сектора у добијању донаторских средстава и њихове могућности за дефинисање секторских приоритета, припрему пројектних предлога, као и за саму реализацију пројеката. Такође, пракса редовног информисања, како Министарства за економске односе са иностранством, као надлежне институције за координацију стране хуманитарне и развојне помоћи, тако и сектора међусобно, у великој мери би допринела бољој алокацији и реализацији међународне помоћи у наредном периоду. Јачање сарадње и усклађивање процедура са Министарством финансија је свакако неопходан корак у процесу европских интеграција. Већина европских програма захтева државно кофинансирање, што се мора узети у обзир при планирању буџета. Блиска сарадња Министарства за економске односе са иностранством, као координатора помоћи, и Министарства финансија, као једне од кључних институција за њену имплементацију, нужна је за квалитетно и ефикасно учешће Републике Србије у европским иницијативама.

У условима ограничених извора финансирања, како буџетских, тако и екстерних, од критичног је значаја јачање функције међусекторског планирања и приоритизације, а у циљу постизања што ефективније алокације тих средстава. С тим у вези, велики је значај постојања јасних и квалитетних секторских стратегија, са плановима и приоритетима за њихово спровођење, који би обезбедили оптималну алокацију средстава у оквиру појединачних сектора. Са друге стране, од великог је значаја постојање међусекторске стратегије развоја којом би се усмериле активности донатора на приоритете Владе и обезбедило координирано планирање расположивих финансијских средстава. Више речи о постојећим и планираним стратешким развојним оквиром ће бити у делу 6.3.

Увођењем/институционализацијом редовног међусекторског извештавања и образовањем међусекторских радних група када је то потребно, побољшала би се координација у оквиру пројеката који покривају неколико сектора и у великој мери

би се допринело ефикаснијем коришћењу бесповратне помоћи. Неки од примера успешне међусекторске координације су израда Стратегије интегрисаног управљања границом и Заједнички пројекат- Ка ефикаснијем спровођењу реформи, на којима је обједињен и усклађен рад више ресорних министарстава. Велику улогу у том процесу и снажан допринос дало је и Министарство за економске односе са иностранством Републике Србије.

6. Механизми успешне координације иностране помоћи

За координацију и праћење међународне помоћи на нивоу Владе Републике Србије надлежно је Министарство за економске односе са иностранством / Сектор за донације и развојну помоћ / Одсек за планирање и координацију иностране помоћи. Следећи преглед даје улогу Одсека у појединим фазама управљања међународном помоћи:

Активности на координацији помоћи су обављане у складу са принципима транспарентности и партнерства са представницима донатора и примаоца помоћи, а у циљу повећања општег нивоа ефикасности и ефективности међународне помоћи упућене Републици Србији.

Унутрашња организација Одсека је конципирана тако да су појединци задужени за сарадњу са одређеним бројем донатора и представника ресорних министарстава, што омогућава упознавање са процедурама, принципима и циљевима донатора, с једне стране, и ситуацијом, плановима и проблемима у сектору, с друге. С обзиром на обим активности, Одсек има недовољан број запослених и додатни проблем сталне флукуације људи, што проузрокује застој у развоју капацитета и концентрацију на реализацију фондова, а не на побољшање управљања и метода рада.

Како би се обезбедила ефикасна координација међународне помоћи успостављени су одређени механизми:

6.1 Међусекторска радна група за координацију хуманитарне и развојне помоћи

Радна група основана је 2003. године, а чине је представници свих ресорних министарстава задужени за праћење међународне помоћи (углавном представници сектора за међународну сарадњу или европске интеграције). Задаци Радне групе су: учешће у припреми програмских докумената за донаторски састанак, извршавање свих пропратних активности након Донаторске конференције, активно учешће на секторским и међусекторским пројектима, континуирано обезбеђивање потребних информација у вези са хуманитарном и развојном помоћи у надлежном сектору. Представници Радне групе су у редовном контакту и дневној сарадњи са Одсеком по питањима програмирања међународне помоћи, промовисања приоритета у одређеном сектору, размене информација о секторским стратегијама и плановима, као и донаторским активностима у сектору, и уношења и ажурирања података о пројектима финансираним из донација у информационом систему ИСДАКОН.¹⁹

У септембру 2003. године образована је на највишем нивоу Комисија за координацију хуманитарне и развојне помоћи, чији су основни задаци: утврђивање нацрта докумената који ће бити представљени на донаторском састанку, прибављање података, обавештења и извештаја у вези са припремом програмских докумената и активно учешће у припреми програмских докумената. Комисија ће у наредном периоду имати значајну улогу у доношењу стратешких одлука у вези са координацијом међународне помоћи.

6.2 Континуирани дијалог са донаторском заједницом

Ефикасно коришћење средстава донаторске помоћи је остварено кроз сталне консултације донаторске заједнице са институцијама Владе Републике Србије, које су биле у могућности да укажу на приоритетне потребе у оквиру својих надлежности. С тим у вези, редовна комуникација са представницима донаторске заједнице одржавана је у свим фазама реализације пројеката, а размена информација о пројектима омогућила је свеобухватно праћење укупне помоћи у информационом систему ИСДАКОН. Са одређеним донаторима сарадња по питању информационог система је достигла виши ниво (они су прошли обуку и

¹⁹ Информациони систем ИСДАКОН је детаљније обрађен у оквиру овог поглавља

сами врше унос и ажурирање података), док остали обезбеђују потребне информације Одсеку. Такође, треба нагласити да су донатори значајни корисници информационог система са становишта података о пројектима и бројним извештајима о међународној помоћи Републици Србији, који су им на располагању.

Редовна сарадња са донаторима омогућила је са једне стране упознавање Одсека са процедурама, плановима и циљевима донаторске помоћи (као и преношење информација потенцијалним примаоцима помоћи), док је са друге стране омогућила усмеравање те помоћи на приоритетне пројекте, у складу са плановима спровођења реформи у оквиру сектора. Иако је Одсек у протеклим годинама учествовао у процесу програмирања помоћи већине донатора, ова сарадња је проширена на већи број донатора и током 2005. године унапређена у смислу веће улоге приликом дефинисања процедуре програмирања, оцене предлога пројеката са становишта усаглашености са циљевима и условима помоћи и формулисања коначног пакета помоћи. Пример је сарадња са Норвешком, која се заснива на партнерству у дефинисању процедуре програмирања, изради оквира предлога пројеката који ће бити кандидовани, оцени предложених пројеката, утврђивању листе пројеката који ће бити кандидовани за билатералну помоћ, као и праћењу реализације пројеката.

Поред сарадње на билатералном нивоу, остварена је и сарадња на координацији донатора у оквиру појединих сектора, како би се избегла преклапања и обезбедила подршка приоритетима (један од резултата су примери заједничког финансирања пројеката од стране више донатора, заједничког програмирања, итд).

6.3 Међусекторски стратешки оквир као основа координације међународне помоћи

Један од основних механизма за успешну координацију међународне помоћи је стратешки оквир и план активности на међусекторском нивоу, који би био јасна смерница донаторима приликом дефинисања њихових програма помоћи. У Републици Србији релевантне међусекторске стратегије на које су се донатори позивали у 2005. години биле су Стратегија Републике Србије за приступање ЕУ и Стратегија за смањење сиромаштва, као и документ Србија у покрету - три године касније, који је донет 2003. године и односи се на трогодишњи период. Имајући у виду да документ Србија у покрету не покрива период после 2006. године, као и да су претходна два фокусирана на одређени аспект реформских циљева (Европске интеграције и смањење сиромаштва), а не дефинишу конкретне међусекторске приоритете у смислу потреба за будућом међународном подршком, намеће се потреба израде новог документа. Овај документ би на основу поменутих стратешких оријентација и релевантних секторских стратегија дефинисао приоритетне области и планове унутар тих области за које ће бити потребна међународна подршка у наредном периоду. Министарство је иницирало израду таквог документа, који ће бити завршен средином 2006. године. Циљ документа је да процени потребе за међународном финансијском подршком у наредном трогодишњем периоду, како би се обезбедило несметано спровођење реформских планова. Овај документ ће бити представљен донаторској заједници, и биће коришћен као основа за усклађивање донаторских активности и програма са

националним приоритетима., обезбеђујући тиме довољан обим и ефективније коришћење међународне помоћи.

6.4 Информациони систем ИСДАКОН

Полазећи од тога да размена информација представља битан предуслов ефикасног коришћења међународне помоћи, од 2001. године до данас развијан је информациони систем ИСДАКОН, као инструмент координације међународне донаторске помоћи. У почетку финансијски подржан од стране Краљевине Шведске, ИСДАКОН ИС ће и у будућности наставити да се развија, подржан кроз нови заједнички пројекат СИДА и ДФИД.

ИСДАКОН ИС је осмишљен као средство којим би се подржале активности МЕОИ током свих фаза процеса координације и праћења међународне помоћи. Кроз поменути систем донатори и шира јавност имају могућност увида у информације о пројектима који се финансирају из међународних извора, као и актуелности у раду са донаторском заједницом. Систем је развијан за потребе Владе Републике Србије кроз сарадњу Министарства за економске односе са иностранством са IMG²⁰, уз активно учешће осталих институција, међу којима су наглашену улогу имале Канцеларија за придруживање ЕУ и Министарство за државну управу и локалну самоуправу.

Поред своје основне улоге – координације међународне донаторске помоћи, ИСДАКОН ИС представља и значајан инструмент у процесу приступања ЕУ, као и помоћ у синхронизацији програмирања екстерних извора финансирања са планирањем буџета (ово је посебно значајно, имајући у виду да се од 2007. године планира увођење програмског буџета). Будући да се све донације унете у ИСДАКОН ИС везују за циљ Европског партнерства, чијој реализацији доприносе, један од стандардних извештаја генерисаних у систему је инструмент за праћење спровођења приоритета из Европског партнерства. Поред тога, у поглављу о финансијској сарадњи у Споразуму о стабилизацији и придруживању јасно се дефинише обавеза земље која приступа ЕУ да подноси редовне извештаје о висини донација свих донатора који с њом сарађују.

У 2005. години настављено је унапређење система, у циљу задовољавања потреба растућег броја корисника из различитих институција, организација и предузећа. Између осталог, са Републичким заводом за статистику је договорена размена података, како би ресорна министарства преко ИСДАКОН ИС имала увид у кретања потребних статистичких индикатора. Такође, у оквиру повезивања са Заводом за статистику, отворена је могућност да подаци о организацијама које желе да региструју корисника, могу бити проверени у регистру правних лица. О потреби за постојањем и даљим развојем ИСДАКОН ИС, сведочи и податак да сваког месеца у просеку 10 нових организација поднесе захтев за регистрацију корисника у систему.

²⁰ IMG – *International Management Group*

Тренутно, ИСДАКОН ИС садржи податке о преко 1.240 донаторских пројеката у Републици Србији, реализованих или у процесу реализације од 2000. до данас и пружа могућност праћења међународне помоћи према различитим критеријумима (по донаторима, секторима и статусима донације, однос најављене и реализоване помоћи, однос бесповратне помоћи и меких кредита, однос хуманитарне и развојне помоћи, према учешћу буџетске подршке). Податке о донацијама у систем уноси Министарство за економске односе са иностранством или донатори који су прошли обуку, док податке о пројектима уносе представници ресорних министарстава / чланови Међусекторске радне групе за координацију хуманитарне и развојне помоћи. Имајући у виду да не постоји обавеза уношења, тј. достављања података о пројектима финансираним из донација, ниво поузданости и квалитета података у систему варира у зависности од ажурности лица одређених да уносе податке. Министарство за економске односе планира да кроз даљи развој система подигне степен обавезности уношења и поузданости података.

Систем има 383 регистрована корисника са различитим нивоима приступа, интернет адресу на којој је систем у просеку дневно посети око 330 корисника из Србије и иностранства. Сва министарства Владе, Агенција за осигурање депозита, Агенција за развој инфраструктуре локалне самоуправе, Агенција за развој малих и средњих предузећа имају бар по једног корисника који је задужен за ажурирање података у ресору којем припада. Између осталих институција, регистроване кориснике имају: Електропривреда Србије, ЈП Електромрежа Србије, Управа Царина, град Београд и град Нови Сад - градске управе, општине – Ада, Блаце, Ваљево, Ковачица, Књажевац, Кула, Лесковац, Нова Црња, Нови Пазар, Параћин, Сента, Свилајнац, Тутин, Стална конференција градова и општина, око 30 амбасада и званичних представништава међународних институција (*USAID, Светска банка, EAR, EBRD, Sida, CIDA, DfID, SDC, UNDP, UN Habitat, OSCE*, итд), лист "Новости", Радио Србобран, Радио Нови Сад, Радио Смедерево, Радио "Планета", итд.

6.5 Унапређење капацитета за управљање међународном помоћи

Како се карактер помоћи променио од хуманитарне ка развојној помоћи, процеси планирања и праћења реализације међународне помоћи постају све значајнији и сложенији²¹. У том циљу неопходно је да функције планирања и имплементације пројеката од различитих развојних агенција донатора, које су до сада обављале ове послове, ангажовале консултантске куће или оснивале и финансирале јединице за имплементацију пројеката унутар ресорних министарстава, постепено преузимају надлежни органи Владе. Ти задаци се превасходно односе на спровођење јавних набавки и тендерских процедура, финансијско управљање, извештавање о реализацији пројеката, ревизију и друго. С

²¹ Планирање развоја сваког сектора у оквиру ресорних министарстава постаје све значајније. У светлу развоја децентрализованог управљања фондовима ЕУ, припрема и оцена секторских развојних пројеката мора постати део редовних активности свих министарстава. У том смислу намеће се потреба развоја јединица за реализацију пројеката (Project Implementation Units) пре свега у министарствима која имају јаку инвестициону активност.

тим у вези, представници Одсека и ресорних министарстава су у 2005. години имали семинаре и обуку (нпр. управљање пројектним циклусом, упознавање са радом међународних финансијских институција), а неопходно је током 2006. године још интензивније и систематичније организовати обуке за службенике државне управе у овој области. У том смислу било би од користи да Европска комисија омогући да се део обуке особља врши у Београду, у Европској агенцији за реконструкцију.

Такође, позитиван тренд који је забележен у 2005. години јесте и повећано ослањање на домаће институције у спровођењу јавних набавки и финансијском управљању донаторским средствима, што доприноси јачању капацитета, али и поспешује укупну ефикасност међународне помоћи (смањују се трошкови ангажовања спољних консултаната). Један од позитивних примера је Агенција за осигурање депозита, где је управљање пројектима свих донатора који финансирају пројекте подршке Агенцији обједињено и врши се од стране једне јединице за управљање пројектима - избегава се дуплирање послова и трошкова.

7. Хармонизација и усклађивање донаторске помоћи

Сарадња са донаторском заједницом у дефинисању и спровођењу програма подршке Републици Србији, у 2005. години је квалитативно унапређена померањем тежишта са координације помоћи на хармонизацију донаторских активности. Ово подразумева шири и обухватнији приступ заједничким напорима донатора и земље примаоца у повећању укупне ефективности и ефикасности помоћи. Наиме, циљ је да се донаторска средства усмере на националне приоритете, са избегавањем преклапања у активностима, и то на начин да се донаторске процедуре (планирања, уговарања, набавки, финансијског управљања, евалуације, извештавања) у највећој могућој мери поједноставе и међусобно ускладе. Такође, значајан акценат се ставља на јачање капацитета и система домаћих институција прималаца помоћи, као и коришћење постојећих система од стране донатора (система за планирање и спровођење пројеката). Овај процес, дакле, подразумева хармонизацију активности унутар донаторске заједнице, као и између донаторске заједнице и Владиних институција.

Министарство је учествовало на Форуму на високом нивоу «Заједнички напредак ка већој делотворности развојне помоћи— усклађивање донаторских активности», одржаном у периоду 28. фебруар - 2. март 2005. године, у Паризу. Том приликом представљена су два документа - Хармонизација и усклађивање - Побољшање ефикасности и ефективности међународне помоћи Републици Србији и Смернице за подршку секторима.

Париска декларација која је на Форуму усвојена као резултат разговора о хармонизацији и ефективности помоћи, подразумева низ активности и обавеза земаља прималаца помоћи и њихових развојних партнера које ће допринети повећању ефективности и ефикасности помоћи, као и повећању утицаја помоћи на смањење сиромаштва и неједнакости, повећању раста, јачања капацитета и убрзања

остваривања Миленијумских циљева развоја. Активности су груписане у основне области:

- јачање власништва над процесом креирања и спровођења националних развојних стратегија,
- усклађивање донаторске подршке са националним развојним стратегијама земаља прималаца, као и коришћење националних система и институција у спровођењу програма подршке,
- хармонизација активности донатора у смислу заједничког планирања, финансирања, праћења, евалуације и извештавања, као и поједностављивање процедура,
- управљање ради остваривања развојних циљева/резултата,
- обострана одговорност донатора и земаља прималаца помоћи за остварене резултате.

Активности спроведене у 2005. години, поред учешћа на Форуму у Паризу, јесу почетак примене концепта подршке секторима, тј. хармонизација донаторских активности у оквиру појединих сектора, при чему је највећи резултат остварен у хармонизацији донатора који подржавају активности Агенције за осигурање депозита. У том смислу, одређен број донатора користи јединствени систем за спровођење пројеката у оквиру Агенције (јавне набавке и финансијско управљање), док се редовно одржавају састанци Комисије за хармонизацију, на којима се усаглашавају планиране активности свих укључених донатора. је подржало заједничку иницијативу Републичке агенције за развој малих и средњих предузећа и предузетништва и норвешког Института Синтеф да се у оквиру програма ЕНТРАНСЕ, финансираног средствима Краљевине Норвешке, подржи процес хармонизације донатора који подржавају развој сектора малих и средњих предузећа. У оквиру програма, основане су две радне групе: ЕНТРАНСЕ операције, која се бави даљим оснивањем бизнис инкубатора (поред првог који је у оквиру овог програма основан у Нишу) и ЕНТРАНСЕ инфраструктура и међународни односи, која је задужена за координацију донаторских средстава и политика у овом сектору, а чији је председавајући представник Министарства за економске односе са иностранством. Програм ЕНТРАНСЕ је дефинисан тако да проистиче из свих развојних стратегија Републике Србије, и директно доприноси остварењу циљева постављених у овим документима.

У смислу усклађивања донаторских програма са националним приоритетима, одређен број донатора је у 2005. години активније укључио домаће институције у фазу програмирања помоћи (пример Влада Краљевине Норвешке), док су отпочете припреме за преузимање програмирања помоћи Европске уније од стране институција Владе Републике Србије. Процес програмирања КАРДС²² током 2005. године, као и претходних година, био је у надлежности Европске агенције за реконструкцију, уз консултативну сарадњу са Министарством за економске односе са иностранством и ресорним министарствима. У циљу

²² КАРДС – (*CARDS – Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilization*) Програм помоћи Европске уније за реконструкцију, развој и стабилизацију

унапређења програмирања, захтевано је од ресорних министарстава да припреме предлоге пројеката у складу са секторским приоритетима и појединачним секторским стратегијама. Такође, ресорним министарствима сугерисано је да као основу за предлагање пројеката користе Вишегодишњи индикативни програм (ВИП), приоритете Европског партнерства, као и секторске стратегије. Током програмирања фондова КАРДС, Министарство за економске односе са иностранством идентификовало је главне недостатке. С тим у вези, као први недостатак истиче се непостојање упутстава и обавезујућих правила намењених програмирању фондова Европске уније. Као други недостатак истичу се недовољни капацитети министарстава као и недовољан број запослених који се баве пословима европских интеграција. Из наведених недостатака произлази да у већини случајева веза између предлога пројеката ресорних министарстава и приоритета Европског партнерства и Вишегодишњег индикативног програма није била довољно јака и видљива. У циљу решавања наведених проблема, Министарство је покренуло иницијативу за израду "Смерница за управљање програмима ЕУ", које ће омогућити ефикасније обављање процеса програмирања помоћи Европске Уније у 2006. и наредним годинама. Такође, овакав приступ наглашава прихватање водеће улоге земље у процесу програмирања донаторске помоћи, као и потврду кључне улоге ресорних министарстава у овом процесу.

Хармонизација рада донатора је резултирала одређеним бројем заједничких пројеката / програма подршке, као и заједничким финансирањем пројеката од стране више донатора. "Заједнички програм подршке Министарству за економске односе са иностранством у побољшању координације, планирања, програмирања и спровођења развојне помоћи" Одељења за међународни развој Британске владе (ДФИД) и Шведске агенције за међународну развојну сарадњу (СИДА) је пример заједничког деловања донатора на остваривању јасно дефинисаних циљева. Такође, донатори се у већој мери него раније ослањају на системе јавних набавки и финансијског управљања институција које су примаоци/ корисници те помоћи, што је значајно са аспекта јачања капацитета тих институција, али и смањивања укупних трошкова пројеката.

Један од битних инструмената хармонизације донатора је информациони систем ИСДАКОН, који је током 2005. године додатно унапређен и спроведен је велики број обука корисника за коришћење система, унос података о пројектима и њихово ажурирање. Овај систем пружа јединствену могућност праћења и упоређивања донаторских активности, као и преглед донаторске подршке по секторима, што олакшава утврђивање преклапања активности, као и идентификовање приоритетних области/програма у којима је донаторска подршка недовољна или потпуно изостала.

Како ће Министарство у 2006. години интензивно радити на повећању ефективности и ефикасности међународне помоћи, основне активности на хармонизацији донаторске помоћи биће усредсређене на остваривање следећих специфичних циљева:

- Побољшање процеса планирања у ресорним министарствима и међусекторског планирања и приоритизације у вези са коришћењем иностране помоћи.
- Побољшање усаглашености пројеката/ програма финансираних из донација са националним приоритетима.
- Повећање учешћа / ангажовања сарадника ресорних министарстава и донатора у одржавању и коришћењу информационог система ИСДАКОН.
- Промовисање заједничког планирања / програмирања донатора и кофинансирања пројеката.
- Повећање нивоа предвидљивости екстерног финансирања са циљем пружања помоћи ресорним министарствима у планирању годишњих активности и буџетском планирању.
- Примена концепта подршке одређеним секторима.
- Учесће на међународним форумима о хармонизацији и усклађивању активности донатора.

8. Подизање капацитета за управљање програмима ЕУ

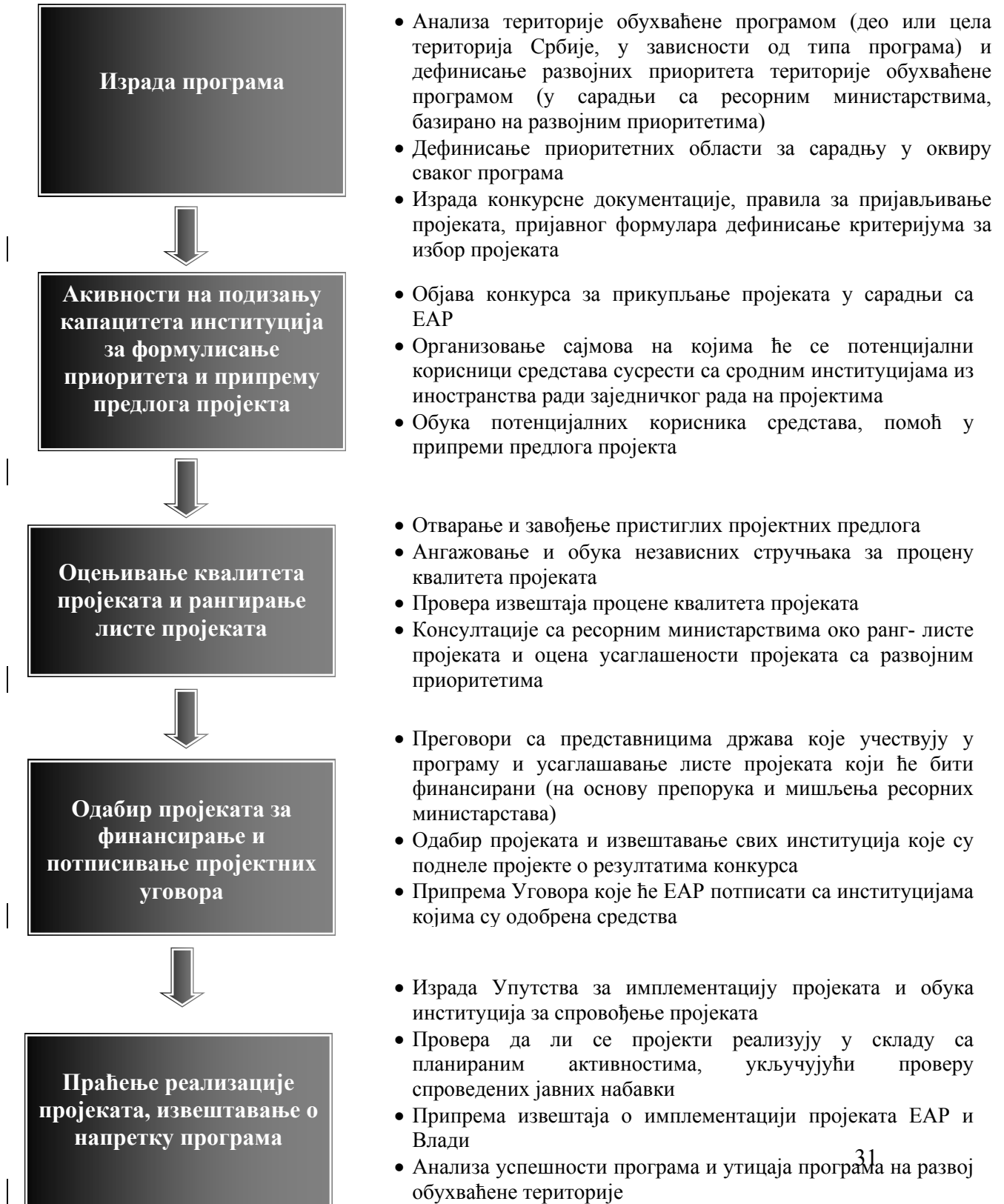
Узевши у обзир да ће у процесу придруживања Европској унији поршка Уније реформама бити од виталног значаја за развојне процесе у Србији, циљ Министарства за економске односе са иностранством/Сектор за донације и развојну помоћ је да се запослени оспособе за ефикасно управљање средствима Уније кроз активно учешће у управљању фондовима. Са тим циљем, и уз сарадњу са Европском агенцијом за реконструкцију, Министарство за економске односе са иностранством/Сектор за донације и развојну помоћ је отпочело рад на управљању једним од програма ЕУ који се финансирају из средстава програма КАРДС – Суседским програмима. Суседски програми су програми финансијске подршке пројектима прекограничне, транснационалне и међурегионалне сарадње. Институције у Србији могу сарађивати са институцијама суседних земаља и земаља централне и источне Европе у оквиру три групације подпрограма,

Тренутно Министарство управља са пет програма:

1. Мађарска/СЦГ,
2. Румунија/СЦГ,
3. Бугарска/СЦГ,
4. Јадрански програм (Италија, Хрватска, СЦГ, БиХ, Албанија),
5. КАДСЕС програм (Немачка, Пољска, Чешка, Словачка, Украјина, Мађарска, Аустрија, Италија, Словенија, Хрватска, СЦГ, Румунија, Молдавија, Бугарска, БиХ, Албанија, Македонија, Грчка).

Припрема програма са Хрватском ће отпочети у априлу 2006. године, а очекује се и рад на другим новим програмима. Када буду позната расподела средстава Претприступног инструмента за прекограничну сарадњу очекује се да ће се покренути и други програми сарадње у региону (Босна и Херцеговина, Македонија). Како су врста и начин ангажмана Министарства у управљању овим програмима другачији од досадашњих активности на координацији помоћи, Министарство је у оквиру Сектора за донације и развојну помоћ формирало Одсек

за управљање програмима. Имајући у виду специфичност самих програма суседске сарадње, једна од основних карактеристика рада ове јединице је и директан контакт са општинама и осталим актерима на локалном нивоу, који има за циљ што квалитетније и брже оспособљавање локалног нивоа за руковођење пројектима и фондовима ЕУ. Кроз имплементацију ових програма запослени у Министарству пролазе кроз све фазе управљања средствима ЕУ кроз следеће активности:

Потенцијални корисници средстава из ових програма су институције Владе Републике Србије, ИВ Војводине, општинске управе, јавна предузећа, привредне коморе, асоцијације предузетника, удружења грађана и невладине организације, итд. Тако је круг корисника услуга Министарства проширен на широку лепезу институција из јавног и непрофитног сектора са целе територије Србије.

У циљу јачања капацитета Министарства за управљање овим програмима, Европска унија подржава рад Министарства кроз следећа два програма;

- "Техничка помоћ за имплементацију програма подршке међурегионалној сарадњи" – подршка Министарству кроз три интернационална и једног националног стручњака задужених за изградњу тима, обуку за финансијско управљање програмима у складу са правилима ЕУ.
- "Јачање капацитета Министарства за економске односе са иностранством за имплементацију програма ЕУ за прекограничну сарадњу" – програм се спроводи у сарадњи са ЕАР и УНДП. Циљ програма је формирање институционалне основе за боље спровођење ових програма кроз формирање канцеларија на локалном нивоу за помоћ и подршку корисницима средстава, као и успостављање мреже стручњака који ће учествовати у оцењивању квалитета пројеката.

Кроз медијску промоцију програма треба обезбедити да што шири потенцијални круг корисника средстава стекне искуства о правилима и начину коришћења средстава ЕУ. На тај начин се постиже да се идеја придруживања ЕУ прошири и на најсиромашније и депопулисане пограничне делове територије, да се поправе животни услови и генерише економска активност кроз сарадњу са иностраним партнерима.

У 2005. години је расписан и завршен први јавни позив у оквиру Програма са Мађарском. Поднето је укупно 119 пројектних предлога са учешћем партнера из Србије. Док су расположива средства за овај позив била два милиона евра, укупна висина тражених средстава прелази 10 милиона евра. Најактивнији су били Нови Сад, Суботица и Сомбор, док је по врсти организације, највише пројеката поднето од стране општина, средњих школа и удружења.

Ови подаци указују на то да би у следећим позивима требало обратити више пажње на мање градове и пројекте који би за циљ имали јачање културне сарадње и демократије.

У прошлој години је такође завршен и 4. позив за транснационални позив КАДСЕС у којем учествује 18 земаља. Од 238 пријава, колико је укупно поднето у оквиру овог позива, готово 90 је укључивало partnere из Србије. Велико интересовање наших кандидата одличан је знак за будуће програме ове врсте. Наиме, од 2007. године, КАДСЕС ће бити подељен на 2 програма: јужни и северни, чиме ће бити отворена могућност за дефинисање приоритета на бази потреба у региону, као и јачање веза у суседству.

- Информациони систем ИСДАКОН

Током 2005. године су отпочете активности на адаптацији информационог система ИСДАКОН у складу са захтевима које поставља ЕУ у процесу управљања фондовима Уније. Израда тј. адаптација информационог система који ће се односити на Суседске програме врши се на основу општих захтева програма и потреба које постоје на нивоу државне администрације. Адаптација се реализује фазно, дајући приоритет функцијама које би омогућиле лакше и квалитетније учешће потенцијалних кандидата. У складу са тим, тренутно је оперативан део који корисницима омогућује да дођу до основних информација о програмима, позивима и активностима Министарства везаним за имплементацију програма. Израда електронске базе за тражење партнера, која има за циљ да заинтересованима за учешће у програмима пружи могућност претраге партнера за одређени програм је у завршној фази.

У предстојећем периоду ће се адаптацијом базе проpratити све фазе имплементације одобрених пројекта:

- регистрација свих пријављених пројеката
- евалуација пријава
- финална одлука Заједничког управног одбора
- регистрација уговора
- мониторинг тј. надгледање имплементације пројеката

На програмском нивоу, информациони систем ће садржати опште и финансијске податке о стању сваког програма и позива по програму, те извештаје неопходне да би се испунили захтеви Европске комисије. Систем ће, такође, обезбедити извештаје који ће помоћи да се утврди које организације, општине и сектори су били најактивнији у сваком позиву, чиме ће бити пружене информације неопходне за квалитетну припрему следећих позива (укључење мање активних сектора, општина, стављање акцента на најмање развијене активности, итд.)

9. Пројекти подршке јачању капацитета и унапређењу процеса координације и реализације међународне помоћи

У току 2005. године иницирани су многобројни пројекти са циљем унапређења капацитета у процесу координације и реализације међународне помоћи, од којих су најзначајнији следећи:

- ◆ Покренут је пројекат Шведске агенције за међународни развој (СИДА) и Одељења за међународни развој Уједињеног краљевства (ДФИД) за пружање подршке Министарству за економске односе са иностранством (Сектору за донације и развојну помоћ, Одсеку за координацију и планирање иностране помоћи) у циљу унапређења управљачких и оперативних капацитета, како би се допринело развоју хармонизованих структура у ресорним министарствима и

унапредило планирање и управљање екстерним фондовима. Циљеви овог пројекта су:

- ефикасан и ефективан рад Одсека за координацију и планирање иностране помоћи,
- унапређење система планирања будуће подршке ЕУ и његова оперативност до 2008. године,
- усклађивање система за координацију и хармонизацију донација са системима планирања буџета у кључним ресорним министарствима до 2008. године,
- оперативност ИСДАКОН ИС, којим од септембра 2006. године управља Влада Републике Србије.

- ♦ **Пројекат техничке подршке Министарству за економске односе са иностранством (ЕУ-претприступна питања)** - У циљу испуњења услова које захтева процес европских интеграција и успешно придруживање Европској унији, Француска влада пружа техничку помоћ Министарству за економске односе са иностранством, ангажовањем експерта са искуством у земљама које су постале чланице ЕУ, као и ангажовањем других експерата, по појединим питањима у складу са потребама Министарства. Предвиђено је да пројекат траје до јуна 2006. године. Циљ овог пројекта је утврђивање конкретних активности у циљу припреме Републике Србије за децентрализовани систем управљања фондовима. Овим пројектом обезбеђена је и обука за представнике ресорних министарстава у погледу припреме предлога пројекта који одговарају критеријумима Европске комисије. Имајући у виду наведено, пројекат представља и подршку процесу програмирања фондова ЕУ.

- ♦ **Пројекат "Ка ефикаснијем спровођењу реформи"**, који је финансиран од стране Краљевине Норвешке, инициран је од стране Министарства за економске односе са иностранством. Поред Министарства за економске односе са иностранством, у пројекту учествују и Министарство финансија, Министарство за државну управу и локалну самоуправу и Канцеларија за придруживање Европској унији.

Циљ овог пројекта је повећање укупног ефекта спровођења реформи, помоћу ефикасне интеграције и обједињавање секторских стратегија са процесом придруживања ЕУ и Стратегијом за смањење сиромаштва. Штавише, за промовисање ефикасне имплементације реформи важно је осигурати да буџет и програмирање међународне помоћи буду потпуно усклађени са поменутим развојним приоритетима.

Пројекат има за циљ да одговори на горе поменуте изазове путем подизања капацитета и креирање инструмената са троструким циљем:

- Јачање капацитета ресорних министарстава за планирање кроз развијање свеобухватних и реалистичних планова активности у вези са планирањем буџета, лакшег програмирања и коришћења међународне помоћи,
- Стварање услова за ефикасније спровођење реформи стварањем информационог система који ће довести до бољег и једноставнијег интерног извештавања и извештавања јавности, јачања унутарресорне и међуресорне координације и сарадње,
- Стварање предуслова и развијање инструмената и система који ће ојачати координациону улогу централних Владиних тела, путем побољшаног и редовног праћења имплементације реформи.

10. Значајне међународне активности Министарства за економске односе са иностранством у пољу координације и реализације међународне помоћи током 2005. године

- ♦ Министарство за економске односе са иностранством учествовало је на Другом форуму на високом нивоу- «Заједнички напредак ка већој делотворности развојне помоћи – усклађивање донаторских активности», који су организовали Светска банка и Развојни комитет ОЕЦД-а у Паризу у периоду од 28. фебруара до 2. марта 2005. године.
- ♦ Министарство за економске односе са иностранством је, у сарадњи са Подсекретаријатом за програм КАДСЕС, 5. и 6. септембра 2005. године у Београду организовало Конференцију поводом расписивања четвртог јавног позива за достављање пројеката у оквиру Суседског програма КАДСЕС. Циљ Конференције је било представљање програма и повезивање партнера на подручју покривеном програмом (Немачка, Пољска, Чешка, Словачка, Украјина, Мађарска, Аустрија, Италија, Словенија, Хрватска, СЦГ, Румунија, Молдавија, Бугарска, БиХ, Албанија, Македонија, Грчка). Конференцији је присуствовало око 300 учесника из земље и иностранства.
- ♦ У организацији Министарства за економске односе са иностранством, а у сарадњи са GTZ (Немачка организација за техничку сарадњу), 7. и 8. децембра 2005. године одржана је регионална конференција «Перспективе ЕУ и тренутни положај земаља у региону у Процесу стабилизације и придруживања Европској унији», чији је циљ био размена искустава земаља у региону у процесу стабилизације и придруживања Европској унији, као допринос јачању регионалне сарадње. Конференцији је присуствовало 190 учесника из земље и иностранства, међу којима и високи представници влада Србије и Црне Горе, делегације земаља у региону, највиши представници страних и међународних мисија. Конференција је дала значајне резултате и допринела стварању јединственог става земаља у региону у процесу европских интеграција, чији су представници понели важне поруке које ће бити изнете као апел земљама чланицама Европске уније на састанку министара у Салцбургу, у марту 2006. године.

11. Развој сарадње са донаторима

Као и у претходном периоду, највеће препреке у сарадњи са донаторском заједницом су и даље претежно политичке природе. У том смислу, као највећи проблеми дефинишу се:

- Сарадња са Хашким трибуналом, коју поред знатног напретка оствареног у првој половини 2005. године, као и дефинитивне решености Владе Републике Србије да испуни постављене захтеве на том пољу, међународна заједница и даље оцењује као незадовољавајућу.
- Још нерешен статус Косова и Метохије, као и проблеми који из тога произлазе, би могли у знатној мери да успоре процес европских интеграција.
- Непостојање адекватног уставног оквира који би на одговарајући начин уредио друштвено-политичке односе у Републици Србији и означио коначан раскид са политичким и економским наслеђем социјалистичког самоуправног система, може успорити процес закључивања Споразума о стабилизацији и придруживању, јер се не ствара уставни оквир за јачање демократских процеса..
- Питање опстанка Државне заједнице СЦГ би требало да буде решено референдумом у Црној Гори, предвиђеним за прву половину 2006. године. Према садашњој ситуацији, Споразум о стабилизацији и придруживању требало би да потпишу Државна заједница и републике чланице, сходно њиховим надлежностима. Исход референдума и политичка воља да се, евентуално, имплементација његовог исхода одложи за одређено време, биће значајни за ток преговора о стабилизацији и придруживању.

12. Међународна помоћ - будуће активности и тенденције

Главни приоритет Републике Србије представља испуњење услова које захтева процес европских интеграција и успешно придруживање Европској унији. Све земље које се налазе у процесу европских интеграција морају извршити одговарајуће промене својих институција и прописа, као и обуку великог броја државних чиновника, како би оспособиле своје државне администрације да користе буџетска средства Европске комисије под условима и прописима који важе у свим земљама чланицама Европске уније. То је комплексан процес који је везан за:

- примену *acquis communautaire*,
- увођење нових институција које нису постојале у досадашњем административном организовању,
- јачање финансијске дисциплине и контроле, како би се обезбедила транспарентност у свим фазама коришћења средстава,
- јачање система јавних набавки,
- борба против корупције.

Циљ увођења нових институција је прелазак са централизованог на децентрализован систем имплементације европске помоћи, што представља постепену припрему Републике Србије за преузимање од Европске комисије надлежности у управљању фондовима ЕУ приликом уласка у ЕУ. Преузимањем дела надлежности у управљању фондовима, Република Србија добија прилику да успостави и практично примени неопходне интерне процедуре и структуре.

Процес увођења децентрализованог система имплементације је изузетно дуготрајан и захтева директно учешће и консензус институција Владе Републике Србије, што указује на потребу сталног надзора над његовим развојем и израду акционих планова који јасно дефинишу послове који се морају извршити. С тим у вези, Министарство за економске односе са иностранством ће, у складу са својим надлежностима, учествовати у анализи способности појединих институција за вршење послова и задатака везаних за децентрализован систем имплементације, као и у идентификовању и обезбеђењу техничке помоћи и средстава за финансирање дела трошкова ових реформи. Такође ће, у циљу спровођења горе наведеног, Министарство учествовати у идентификацији државних органа који ће вршити послове везане за децентрализован систем имплементације, утврђивању неопходних законских измена, као и изради основног програма обуке кадрова.

У циљу испуњења услова које намеће процес европских интеграција, Министарство ће преузети активности које за циљ имају повећање ефикасности иностране помоћи зарад успешнијег спровођења Владиних приоритета предвиђених стратешким докуменатима, као што су Национална стратегија Србије за приступање Србије и Црне Горе ЕУ, Стратегија за смањење сиромаштва, Стратегија реформе државне управе, као и друге стратегије ресорних министарстава. С тим у вези, Министарство је покренуло иницијативу у оквиру које ће бити израђене Смернице за програмирање фондова ЕУ. Смернице ће јасно утврдити улоге ресорних министарстава у процесу програмирања фондова ЕУ, и дати јасна упутства за израду предлога пројекта. Оваквим приступом наглашава се водећа улога Републике Србије у процесу програмирања фондова, повећава се могућност кофинансирања из националног буџета и фондова ЕУ и унапређује процес хармонизације донаторских активности.

С друге стране, кроз управљање Суседским програмима, Министарство стиче знања о процесу и правилима за коришћење средстава ЕУ и обучава све потенцијалне кориснике тих средстава, како на локалном тако и на централном нивоу, процедурама и правилима за приступање средствима и управљање пројектима.

Како је до отварања ове нове активности Министарство било надлежно за координацију донаторске помоћи, у току 2005. године, са пројектом унапређења програмирања средстава КАРДС и пројектом управљања Суседским програмима, Министарство је стекло обухватна искуства у планирању и управљању средствима ЕУ.

У прелазној фази од статуса потенцијалног кандидата до статуса земље кандидата за чланство у Европској унији, у наредном буџетском периоду ће Републици Србији стајати на располагању две од укупно пет компоненти новог финансијског инструмента ЕУ. Министарство ће у наредном периоду имати капацитета да максимизира како учинак обе компоненте, тако и учешће Владе Републике Србије у процесу програмирања и имплементације ових програма.

Министарство за економске односе са иностранством, као министарство надлежно за координисање и праћење реализације донаторске и развојне помоћи, континуирано прати и подстиче дефинисање приоритетних потреба и пројеката који ће се финансирати из средстава донаторске помоћи, као и њену реализацију. Такође, у циљу лакшег идентификовања приоритета и веће ефикасности и ефективности употребе расположивих фондова, Министарство ће израдити документ који ће идентификовати потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду придруживања Европској унији.

Министарство за економске односе са иностранством ће настојати да унапреди процес програмирања и реализације донаторске помоћи и унапређењем постојећих система за координацију. Циљ је да се унапреди институционални оквир у складу са будућим променама у начину финансирања помоћи од стране ЕУ, као и других врста развојне помоћи. За што ефикасније коришћење међународне помоћи од суштинске је важности и побољшање протока информација. Једна од активности у том правцу биће и повезивање ИСДАКОН ИС са одговарајућим базама података из области финансија (а нарочито оних које се односе на унапређење планирања, контроле и спровођења пројеката), као и база података о привредним регистрима, правним прописима и статистичких података. Имајући у виду да ће од септембра 2006. године Влада Републике Србије бити надлежна за управљање ИСДАКОН ИС, Министарство ће припремити потребну документацију за управљање ИСДАКОН ИС од стране Владе. У периоду до септембра 2006. године Министарство за економске односе са иностранством и Канцеларија за придруживање ЕУ ће израдити коначни верзију ИСДАКОН ИС, која ће бити у складу с одговарајућим потребама европских интеграција. Такође, коначном верзијом ИСДАКОН ИС омогућиће се унапређење међуресорске сарадње, а самим тим и ефикасније планирање приоритета, програмирања донаторских фондова, спровођења пројеката, као и координације, чиме ће се убрзати укупне реформе којима тежи Република Србија.

У наредном периоду успешном координацијом донаторских активности омогућиће се активно управљање и усмеравање донаторске помоћи. Координисање активности Владе и донаторске заједнице омогућиће рационално и сврсисходно коришћење одобрених средстава. Иако је донаторска заједница указала да је наш модел праћења помоћи врло развијен и ефикасан, неопходно је и у наредном периоду наставити сарадњу и дијалог са донаторима, у којем би у сваком тренутку били јасно дефинисани интерес и приоритети Владе Републике Србије у наредном периоду, чиме би се унапредили системи координације донаторских активности.

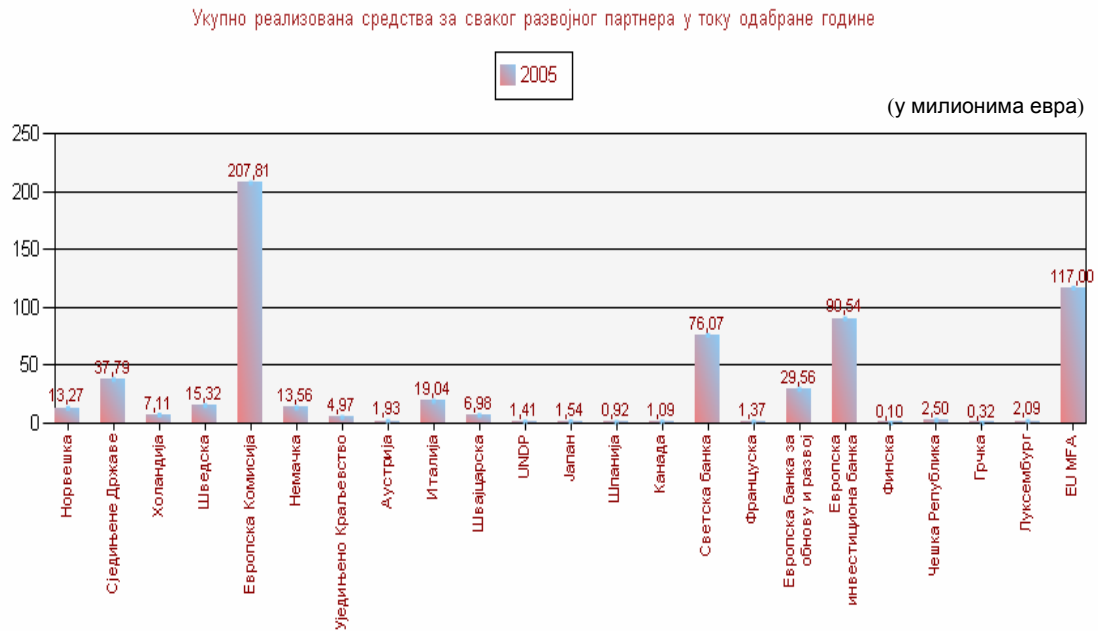
С тим у вези, Министарство ће покренути иницијативу израде Плана активности на хармонизацији донаторске помоћи.

Како се процедуре коришћења донаторске помоћи мењају, процеси планирања и имплементације међународне помоћи такође захтевају одређене измене и прилагођавања. Стога је од суштинске важности да се настави са развојем капацитета за утврђивање политика и програма, као и са укључивањем релевантних Владиних институција у процес, како би оне могле преузети вођство. Штавише, позитивни елементи скоријих достигнућа Србије нису одрживи без даљег прилагођавања и наставка реформи. С тим у вези, а у циљу унапређења капацитета одговарајућих сектора у оквиру ресорних министарстава, Министарство ће идентификовати и спровести одговарајуће краткорочне курсеве обуке и радионице о стратешком планирању и хармонизацији донаторских активности.

Упркос свим досадашњим напорима Владе Републике Србије, као и помоћи донаторске заједнице, да се спроведу свеукупне реформе у циљу придруживања Републике Србије евро-атлантским интеграцијама, будућа подршка развојних партнера је више него неопходна. Овакав закључак намећу пре свега стандарди Европске уније, који морају бити испуњени, као и други захтеви које Република Србија мора да испуни у циљу успешне сарадње са међународном заједницом.

АНЕКС 1

Укупно реализована средства по развојним партнерима, у 2005. години²³

АНЕКС 2

Расподела укупних реализованих средстава међународне помоћи по секторима, у 2005. години²⁴

²³ Дефиниција реализације – процене вредности исплаћених средстава (односе се само на завршене или пројекте/програме који су у току реализације)

²⁴ Дефиниција реализације – процене вредности исплаћених средстава (односе се само на завршене или пројекте/програме који су у току реализације)

АНЕКС 3

Преглед реализације међународне помоћи по развојним партнерима за 2005. годину²⁵

АУСТРИЈА

Година: 2005

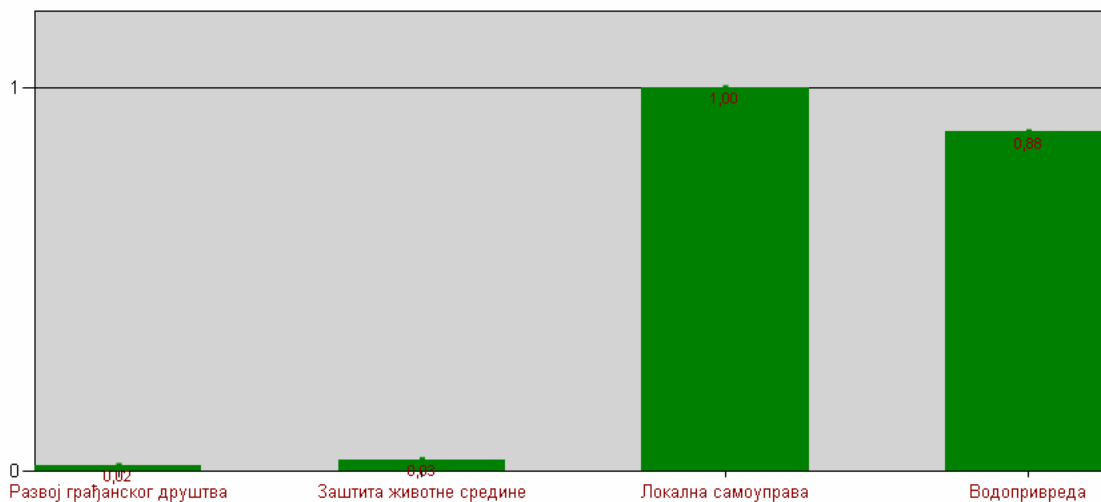
Развојни партнер: Аустрија

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2005	Укупно
Аустрија	1,93	1,93
Укупно	1,93	1,93

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Аустрија и конкретну годину

²⁵ Дефиниција реализације – процене вредности исплаћених средстава (односе се само на завршене или пројекте/програме који су у току реализације)

ГРЧКА

Година: 2005

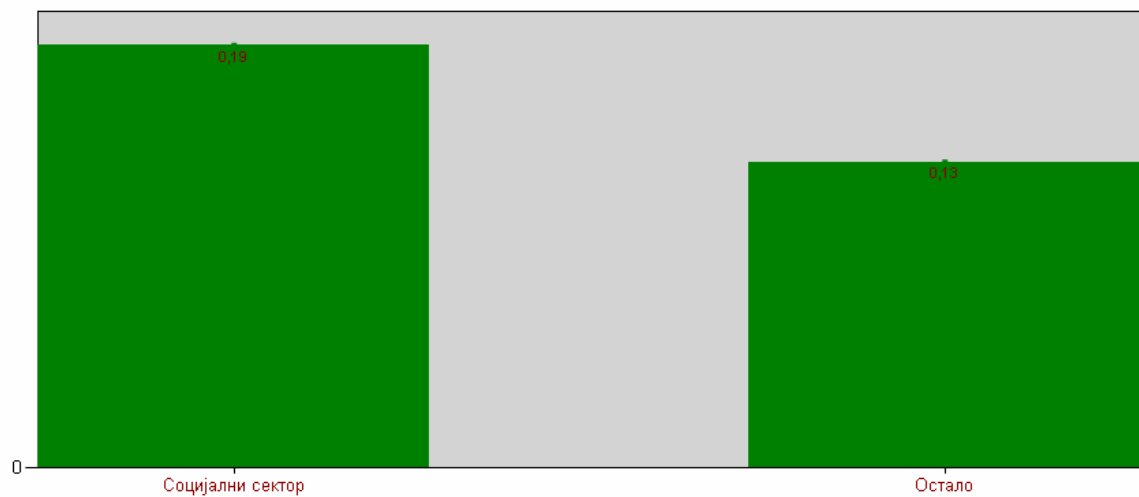
Развојни партнер:
Грчка

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Грчка	0,32	0,32
Укупно	0,32	0,32

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Грчка и конкретну годину

ЕВРОПСКА БАНКА ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ²⁶

Година: 2005

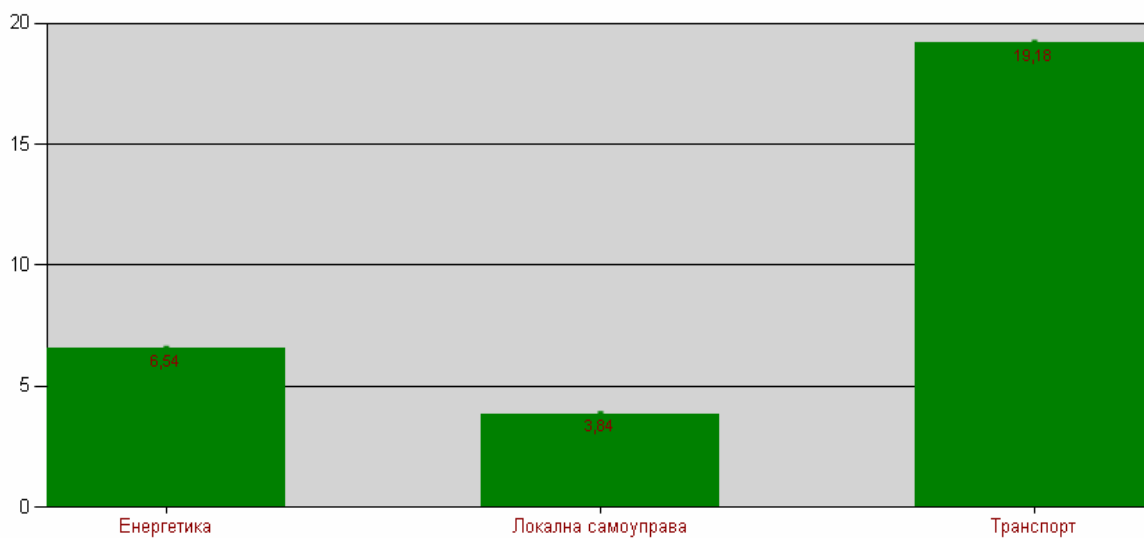
Развојни партнер: Европска банка за обнову и развој

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2005	Укупно
Европска банка за обнову и развој	29,56	29,56
Укупно	29,56	29,56

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Европска банка за обнову и развој и конкретну годину

²⁶ Реализована средства из зајмова Европске банке за обнову и развој дата у овом Извештају се односе само на зајмове чији су примаоци Република Србија, државне институције и органи локалне самоуправе, тј. само зајмови за које је издата државна гаранција

ЕВРОПСКА ИНВЕСТИЦИОНА БАНКА

Година: 2005

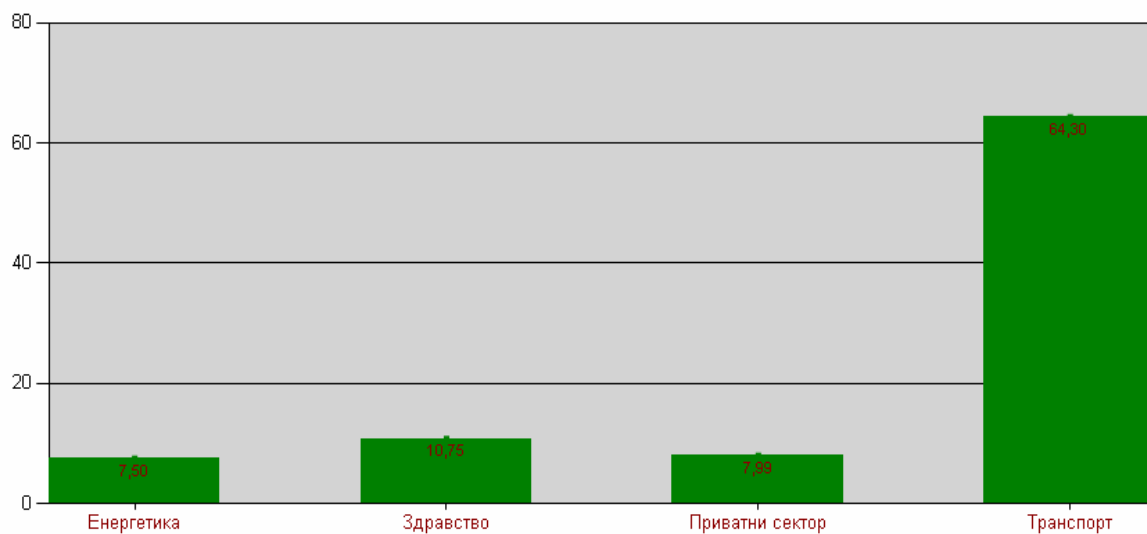
Развојни партнер:
Европска
инвестициона банка

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Европска инвестициона банка	90,54	90,54
Укупно	90,54	90,54

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Европска инвестициона банка и конкретну годину

ЕВРОПСКА КОМИСИЈА

Година: 2005

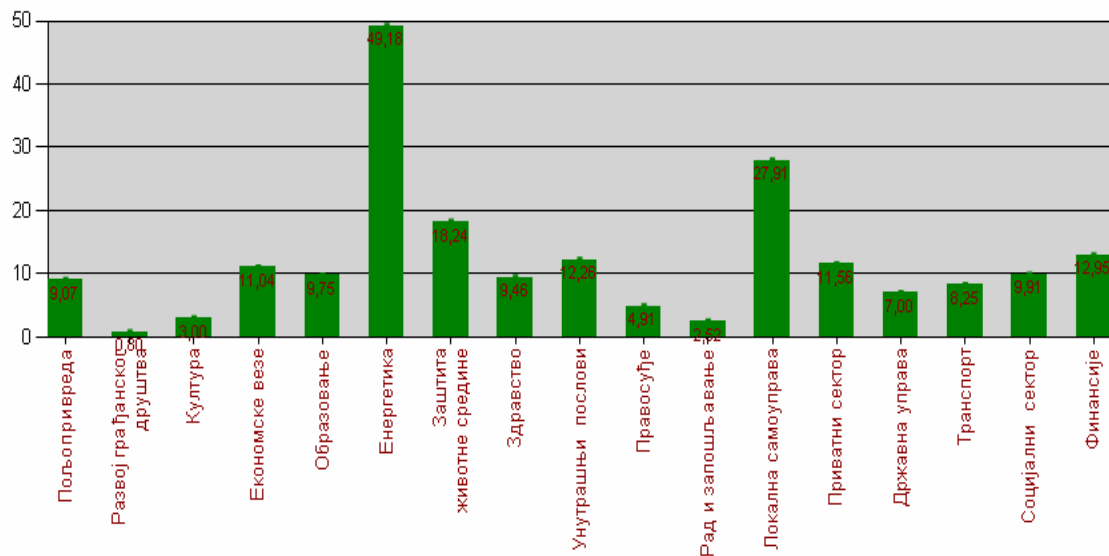
Развојни партнер:
Европска Комисија

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Европска Комисија	207,81	207,81
Укупно	207,81	207,81

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Европска Комисија и конкретну годину

ЕУ МФА²⁷

Година: 2005

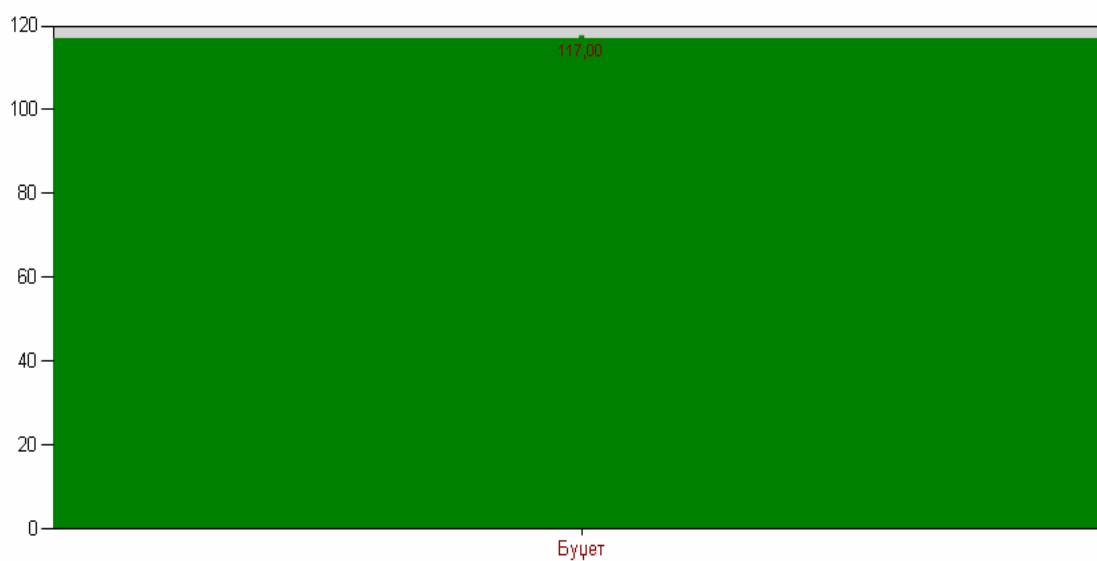
Развојни партнер: ЕУ
МФА

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
ЕУ МФА	117,00	117,00
Укупно	117,00	117,00

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: ЕУ МФА и конкретну годину

²⁷ Макро-финансијска помоћ Европске уније

ИТАЛИЈА

Година: 2005

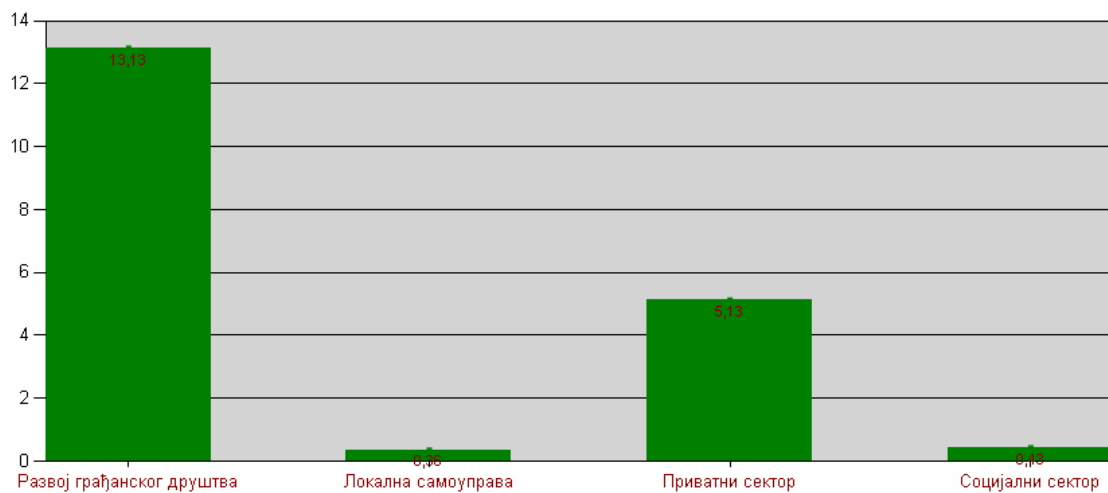
Развојни партнер:
Италија

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Италија	19,04	19,04
Укупно	19,04	19,04

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Италија и конкретну годину

ЈАПАН

Година: 2005

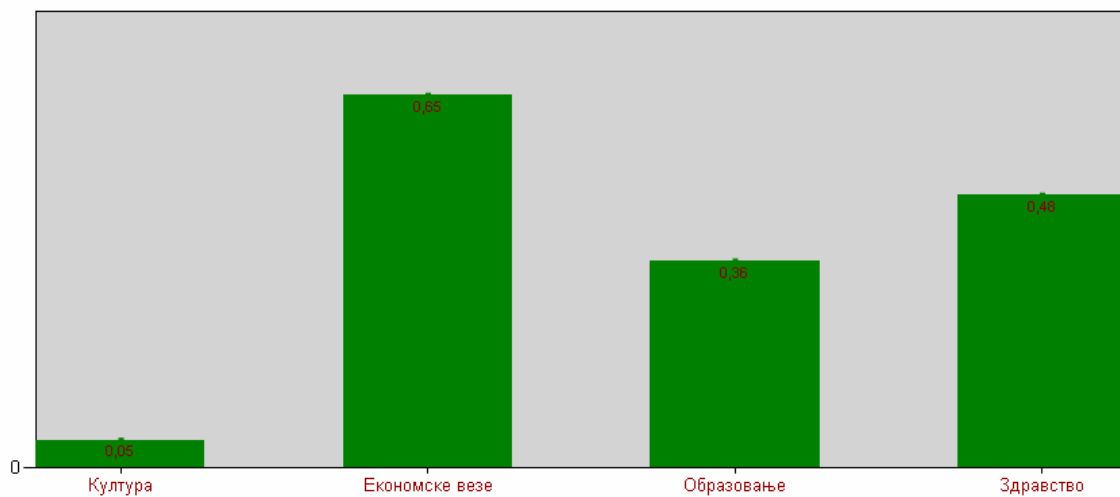
Развојни партнер:
Јапан

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Јапан	1,54	1,54
Укупно	1,54	1,54

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Јапан и конкретну годину

КАНАДА²⁸

Година: 2005

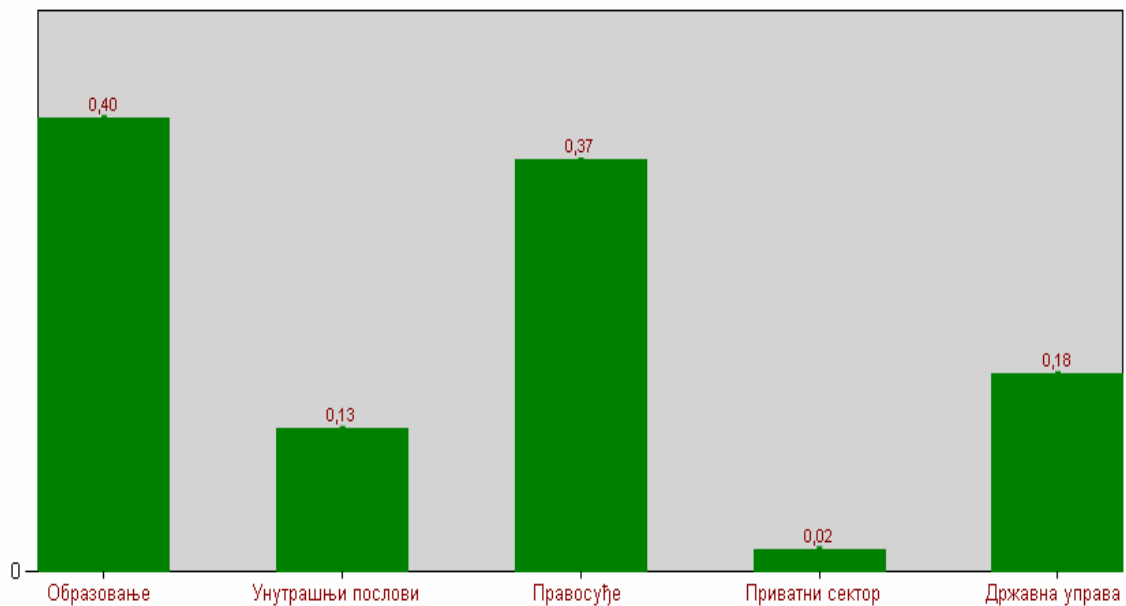
Развојни партнер:
Канада

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Канада	1,09	1,09
Укупно	1,09	1,09

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Канада и конкретну годину

²⁸ С обзиром на то да се фискална година у Канади завршава 31. марта, подаци за 2005. годину још увек нису ажурирани

ЛУКСЕМБУРГ

Година: 2005

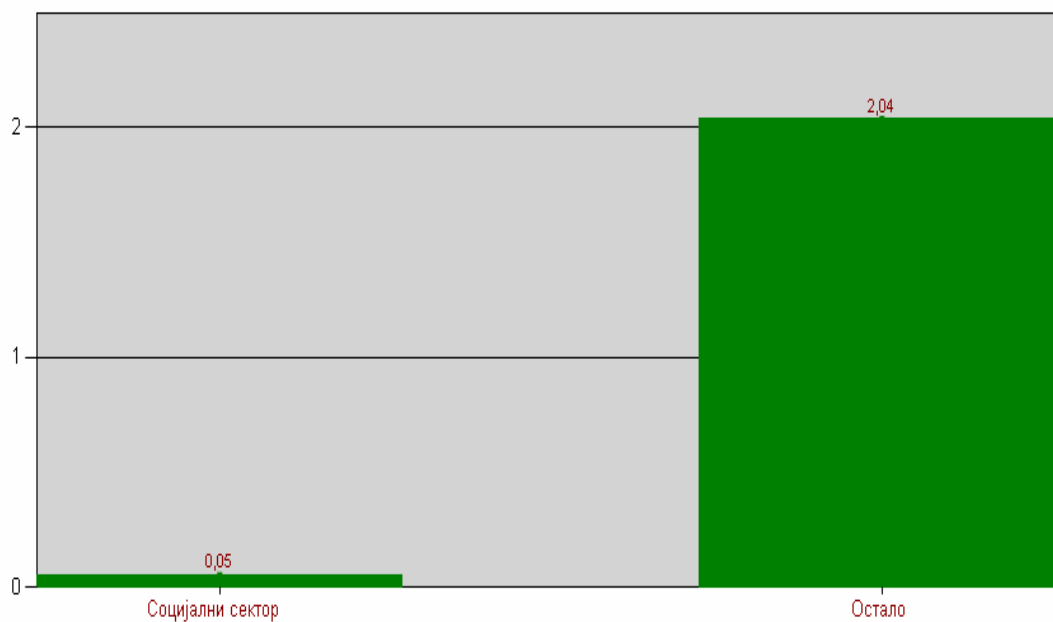
Развојни партнер: Луксембург

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима
евра

	2005	Укупно
Луксембург	2,09	2,09
Укупно	2,09	2,09

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Луксембург и конкретну годину

НЕМАЧКА

Година: 2005

Развојни партнер: Немачка

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Немачка	13,56	13,56
Укупно	13,56	13,56

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Немачка и конкретну годину

НОРВЕШКА²⁹

Година: 2005

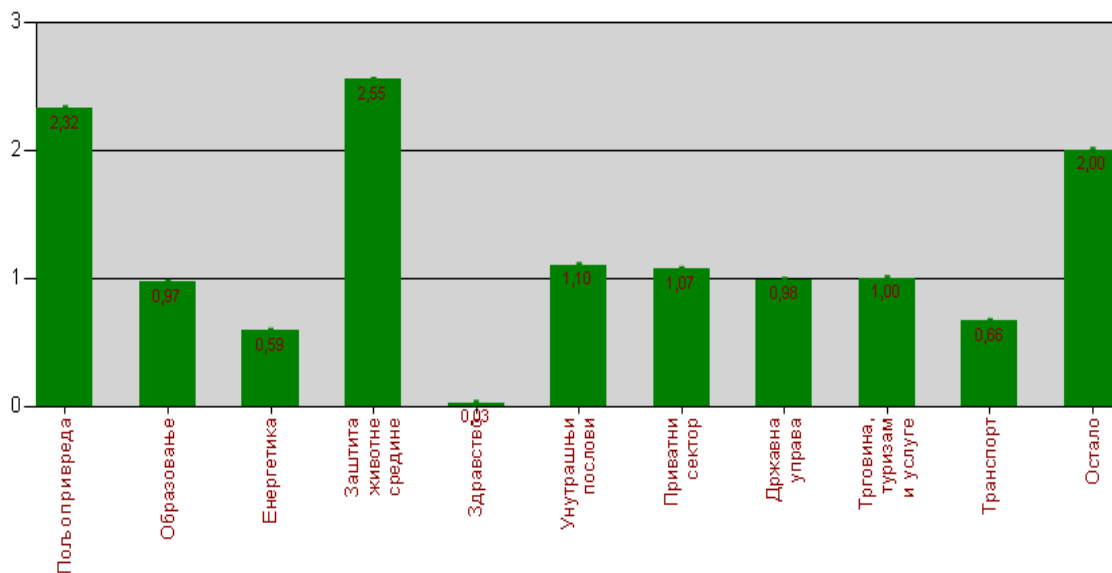
Развојни партнер:
Норвешка

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Норвешка	13,27	13,27
Укупно	13,27	13,27

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Норвешка и конкретну годину

²⁹ Реализована средства помоћи Краљевине Норвешке се односе само на пакет помоћи који се координира преко Министарства за економске односе са иностранством

СВЕТСКА БАНКА

Година: 2005

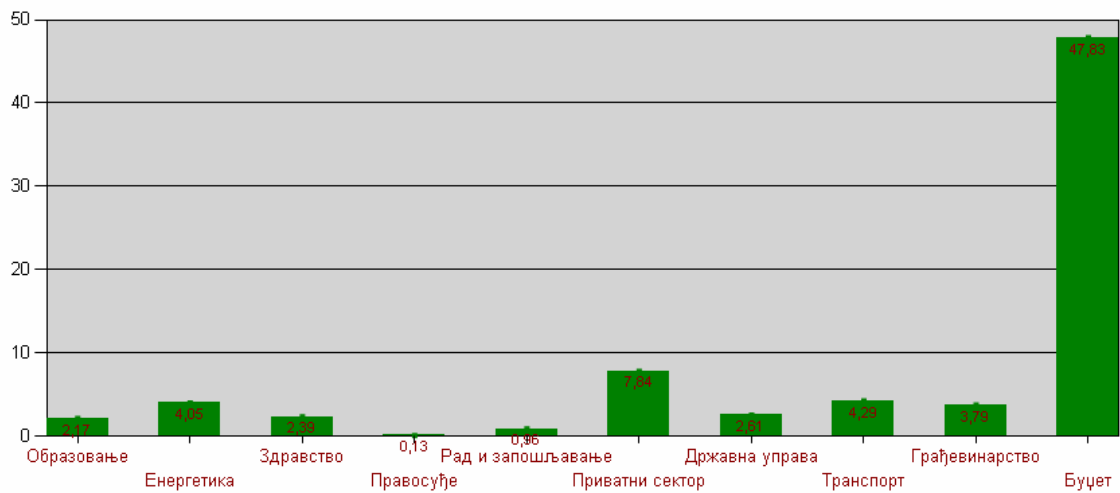
Развојни партнер:
Светска банка

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Светска банка	76,07	76,07
Укупно	76,07	76,07

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Светска банка и конкретну годину

СЈЕДИЊЕНЕ АМЕРИЧКЕ ДРЖАВЕ

Година: 2005

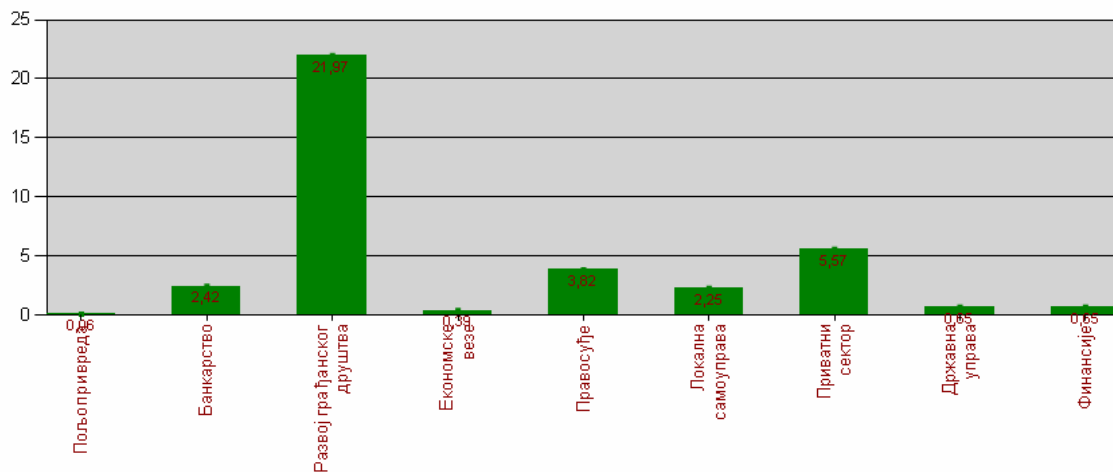
Развојни партнер:
Сједињене Државе

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Сједињене Америчке Државе	37,79	37,79
Укупно	37,79	37,79

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Сједињене Државе и конкретну годину

УЈЕДИЊЕНО КРАЉЕВСТВО

Година: 2005

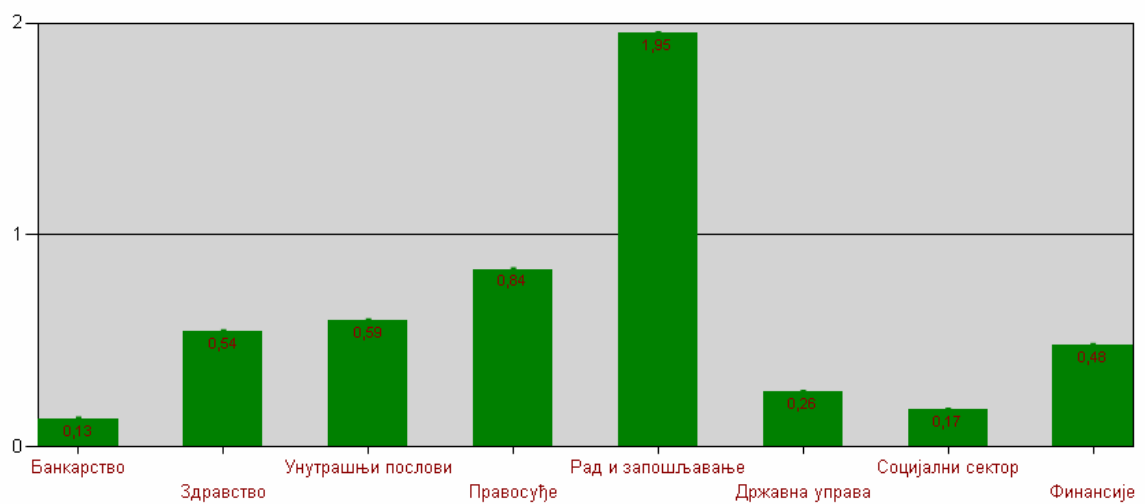
Развојни партнер:
Уједињено
Краљевство

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Уједињено Краљевство	4,97	4,97
Укупно	4,97	4,97

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Уједињено Краљевство и конкретну годину

УНДП³⁰

Година: 2005

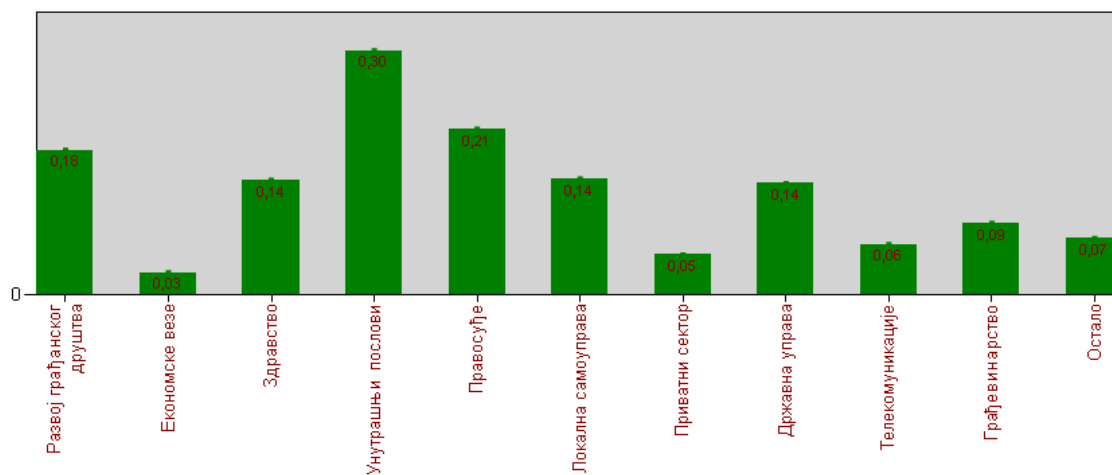
Развојни партнер:
UNDP

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
UNDP	1,41	1,41
Укупно	1,41	1,41

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: UNDP и конкретну годину

³⁰ У 2005. години УНДП је у Србији реализовао 14,7 милиона долара: 1,4 милиона из сопствених фондова и 13,4 милиона долара донаторских средстава. Највећи УНДП донатори у Србији су: ЕАР, Холандија, Sida, Dfid, Аустрија.

Донатор	Реализовано у 2005. години (УСД)
ЕАР	7.227.000
Холандија	3.210.700
Sida	2.014.016
Dfid/Imperial College	915.164
Аустрија	892.700
Норвешка	600.000
Луксембург	506.000
CIDA	501.000

ФИНСКА

Година: 2005

Развојни партнер: Финска

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у милионима евра

	2005	Укупно
<u>Финска</u>	0,10	0,10
Укупно	0,10	0,10

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Финска и конкретну годину

ФРАНЦУСКА

Година: 2005

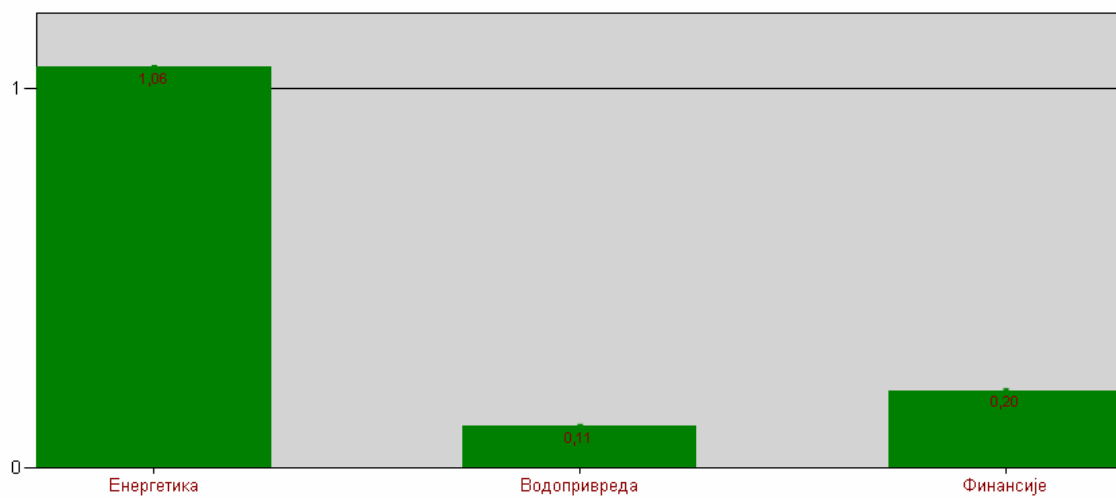
Развојни партнер: Француска

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Француска	1,37	1,37
Укупно	1,37	1,37

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Француска и конкретну годину

ХОЛАНДИЈА

Година: 2005

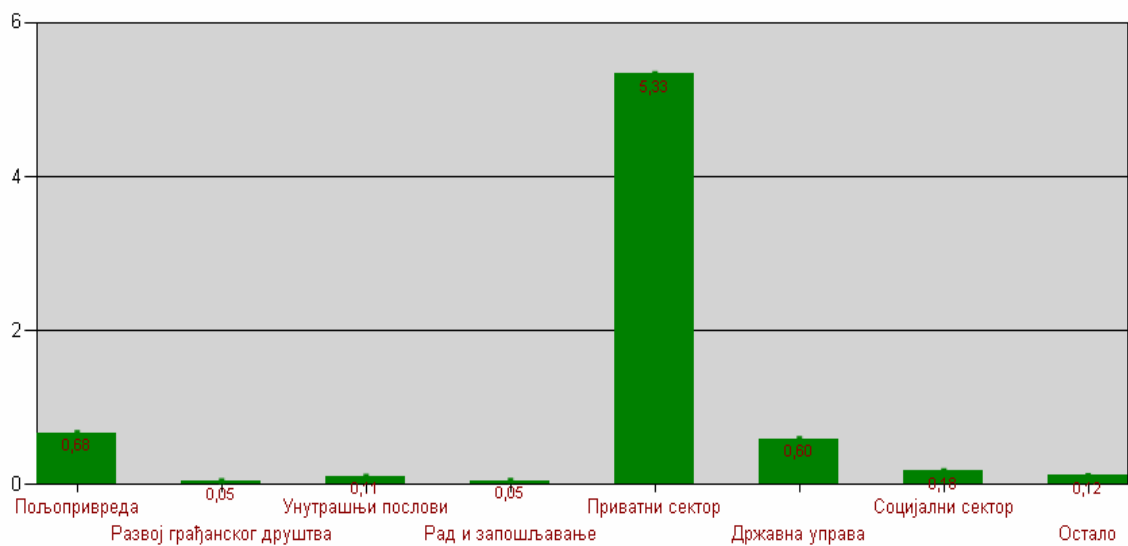
Развојни партнер:
Холандија

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Холандија	7,11	7,11
Укупно	7,11	7,11

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Холандија и конкретну годину

ЧЕШКА РЕПУБЛИКА

Година: 2005

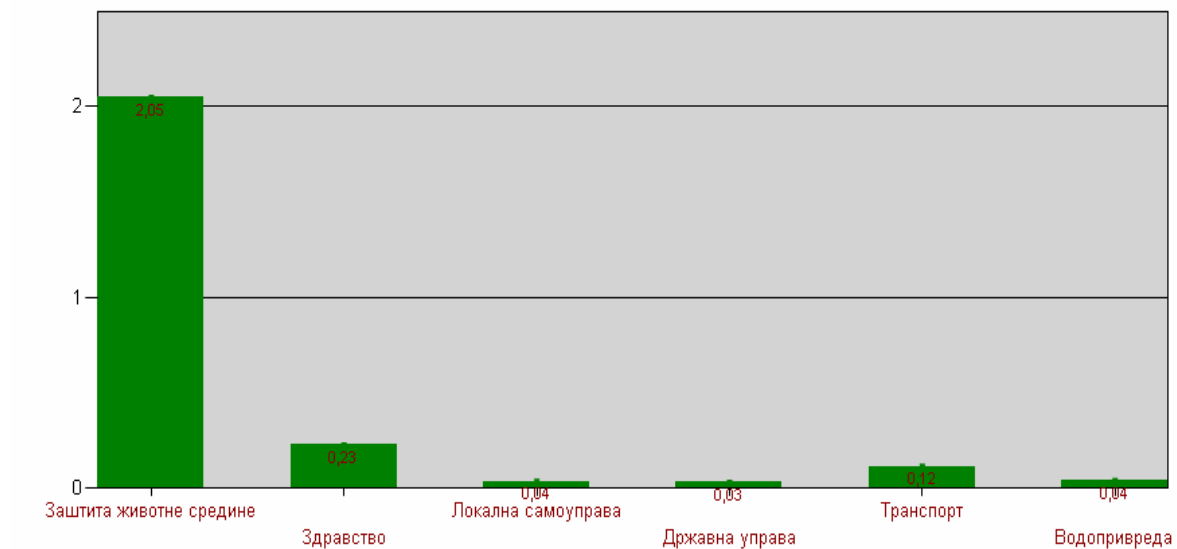
Развојни партнер:
Чешка Република

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Чешка Република	2,50	2,50
Укупно	2,50	2,50

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Чешка Република и конкретну годину

ШВАЈЦАРСКА

Година: 2005

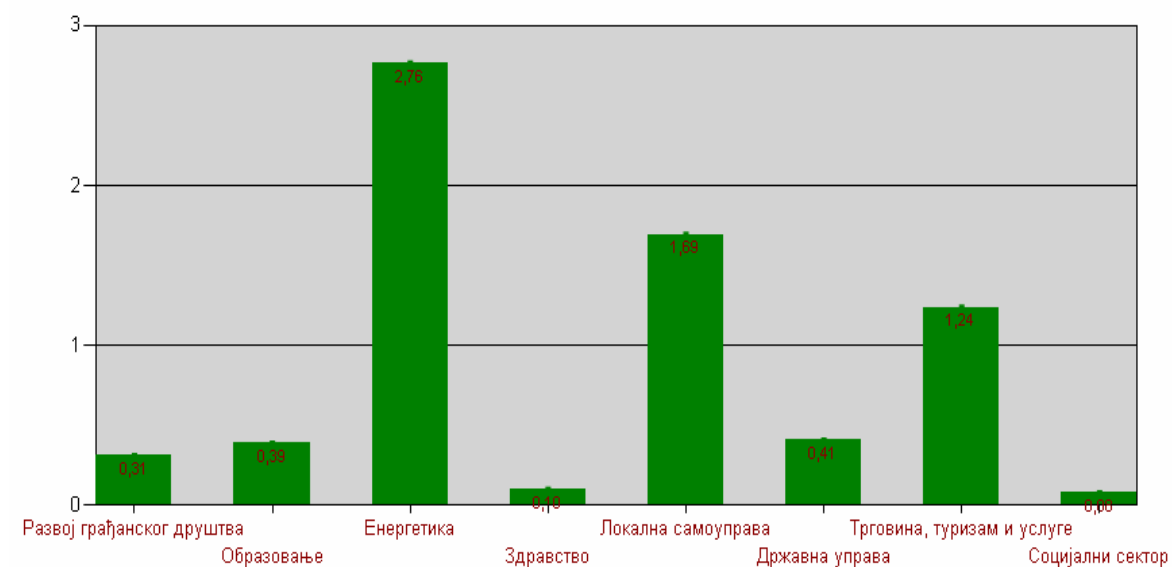
Развојни партнер:
Швајцарска

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Швајцарска	6,98	6,98
Укупно	6,98	6,98

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Швајцарска и конкретну годину

ШВЕДСКА

Година: 2005

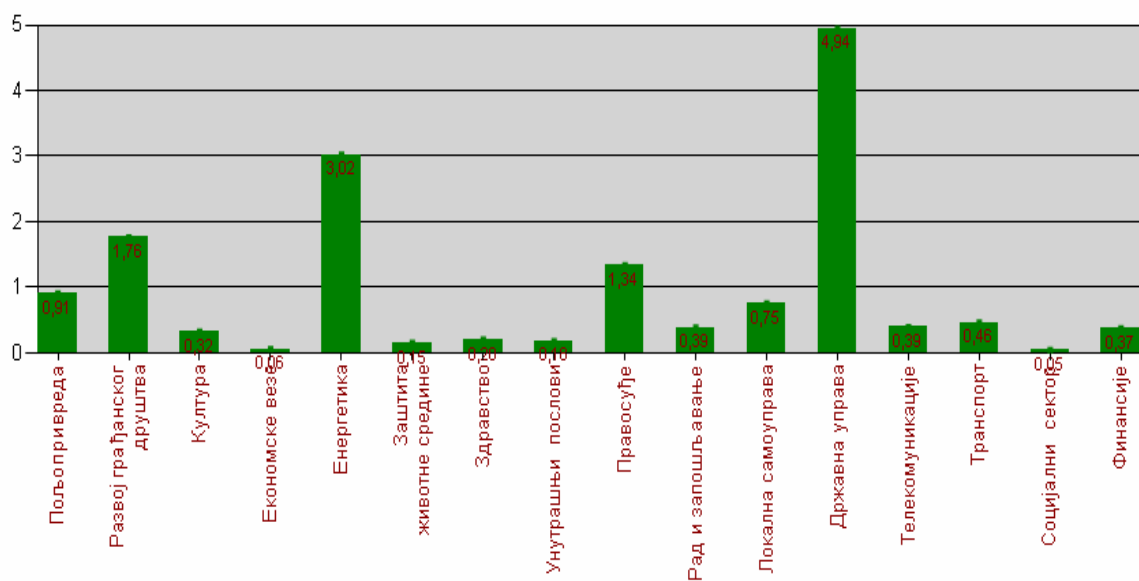
Развојни партнер:
Шведска

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Шведска	15,32	15,32
Укупно	15,32	15,32

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Шведска и конкретну годину

ШПАНИЈА

Година: 2005

Развојни партнер:
Шпанија

Врста помоћи: <Све врсте помоћи>

Вредности су
изражене у
милионима евра

	2005	Укупно
Шпанија	0,92	0,92
Укупно	0,92	0,92

Расподела реализованих средстава по секторима за развојног партнера: Шпанија и конкретну годину

